

**MAGISTERUPPSATS I KRIGSVETENSKAP, 15
HÖGSKOLEPOÄNG, HSU 11
(KURSKOD: 2HU003)**

Författare:

Johan Larsson

Handledare:

Kjell Engelbrekt & Håkan Gunneriusson

Program:

HSU 09-11

Antal ord:

17 998 (max 18 000)

Kinas säkerhet

En studie av hur Kina hanterar regionala utmaningar

Den regionala stabiliteten i Sydostasien präglas av Kinas tydliga dominans. Kinas strävan att bibehålla regional stabilitet kännetecknar den kinesiska utrikes- och säkerhetspolitiken. För Kina är ett stabilt närområde en viktig grundpelare i sin strävan mot att fortsätta sin ekonomiska tillväxt och öka sitt regionala och på sikt även globala inflytande. Ett stabilt närområde är dessutom en förutsättning för att Kina ska kunna öka sitt engagemang i områden bortom sitt närområde.

Denna uppsats analyserar Kinas syn på sin säkerhet i sitt närområde, och hur denna uppnås och bibehålls. Genom en jämförande studie där Burma och Nordkorea tjänar som tämligen olika referensstater används ett realistiskt teoretiskt perspektiv för att förklara Kinas ageranden och val av strategi.

Resultatet visar ett Kina som tydligt strävar efter att påverka sin omgivning på ett sätt som säkerställer säkerhet och ekonomisk tillväxt. Kina nedtonar konsekvent sin roll som regional stormakt, men har under de senaste åren också visat prov på att utnyttja denna. Kinas tillämpning av *milieu shaping* uttrycks dock olika och skiljer sig åt i fallen Burma och Nordkorea.

Nyckelord: burma, kina, kärnvapen, myanmar, milieu shaping, nordkorea, säkerhet, säkerhetspolitik

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
Bakgrund	4
Problemformulering	5
Syfte.....	5
Forskningsfrågor.....	5
Val av metod.....	5
Tidigare forskning.....	6
Källor	7
Avgränsningar.....	8
Begreppsförklaring och definitioner	8
2. Teorier och dess centrala begrepp	9
3. Metodval	11
Valda indikatorer för analys.....	12
Analys av de valda fallen	13
Redovisning slutsatser	13
Skiss utvisandes metod för analys	14
4. Realism ur ett regionalt perspektiv	14
Inledning	14
Allmän bakgrund	14
Kinesisk regional påverkan.....	15
5. Analys	16
Historisk återblick.....	16
Kinesiska intressen.....	20
Ett isolerat säkerhetskomplex.....	22
Kina – en stormakt på tillväxt	22
Nordkoreas kärnvapen	23
Nytt ledarskap och/eller förändring?	25
Maktkomplexitet med dubbla budskap	26
Relationer präglade av interdependens	27
Aktuella utmaningar rörande relationen till Nordkorea.....	28
Framtida utmaningar	31
6. Slutsatser – syntes	33
Inledning	33
De två fallen hanterade samlat inom ramen för en regional kontext	33
På vilka sätt formuleras kinesiska intressen regionalt?	34

Hur uttrycks de kinesiska intressena visavi Burma och Nordkorea?	34
I vilken mån utövar Kina milieu shaping i sitt närområde visavi Burma respektive Nordkorea?	35
Hur kan ett realistiskt perspektiv förklara Kinas syn på regional säkerhet i sitt närområde?36	
Resultat av jämförelsen Burma-Nordkorea	36
7. <i>Eventuell framtida forskning</i>.....	37
8. <i>Sammanfattning</i>.....	37
9. <i>Referenser</i>.....	38
Offentligt material.....	38
Litteratur	38

1. Inledning

Bakgrund

Över tiden som Nordkorea vuxit fram som kärnvapenmakt har det spekulerats i vilken mån Kina haft en vilja eller förmåga att engagera sig i frågan, men också vilken faktiskt påverkan man haft och har på Pyongyang-regimen. Nordkoreas nukleära förmåga har också väckt frågan om vilket ansvar Kina har tagit och i framtiden bör ta för den regionala säkerheten. Trots flera bakslag i förhandlingarna anses Kinas balanserande ställning i sexpartssamtalen vara en förutsättning för någon som helst framgång. Men likväl finns det kritiker som invänder att Kina har en egen agenda som understöds av samtalen och att världssamfundet bör iaktta stor försiktighet med vilket bemyndigande man tilldelar Kina.¹

På motsvarande sätt har omvärlden riktat kritik mot Kinas sätt att hantera Burma. Här åberopas främst skäl som brist på mänskliga rättigheter och demokrati, men inte minst i massmedia diskuteras nu även Burmas kontakter med Nordkorea och Burmas eventuella ambitioner att anskaffa kärnvapen. Genom Kinas uppträdande i FN:s säkerhetsråd (UNSC) finns det i detta fall konkreta exempel på hur Kina underlåtit och till och med aktivt blockerat möjligheten att påverka situationen i Burma. Genom en av världssamfundet kritiserad demokratiseringsprocess har nyligen de forna militära ledarna iklätt sig civila kläder efter att staten i november hållit vad som påstås varit demokratiska val. Oaktat olika bedömningar av den rådande situationen tycks Kina tydligt stödja inslagen väg, även om man parallellt med detta lyckats få samtal mellan FN och Kina till stånd.²

Kina är tydligt med att staten inte har några stormaktsambitioner och att man kommer stå fast vid denna ståndpunkt, även om man av omvärlden länge betraktats som en regional stormakt på väg att utvecklas till en global dito.³ Vidare deklarerar öppet att varaktig regional säkerhet och stabilitet, syftande till utveckling och ekonomisk tillväxt, är en av de övergripande målsättningarna med kinesisk utrikes- och säkerhetspolitik. Men man kan också utläsa undertoner av att Kina i minsta möjliga mån även fortsättningsvis kommer att värna suveräna staters interna angelägenheter – såväl egna som andra staters.⁴

Kina delar landgräns med 14 stater och territorialvattengräns med ytterligare några. Förhållandet till sina grannstater är högst varierande och i flera fall förknippat med territoriella tvister.⁵ Kina motiverar bland annat sin konstant växande försvarsbudget med behov av kvalitativ utveckling, då Kina relativt andra länder måste göra ett återtagande. Men som motiv nämns även nytillkomna hotbilder och interna problem. Kina har de senaste åren också visat en tendens att alltmer aktivt värna kinesiska intressen bortom territorialgräns, om än främst genom deltagande i FN-insatser.

Tidigare forskning på området indikerar att det råder diskrepans i uppfattningen av vilken den övergripande målsättningen med kinesisk utrikes- och säkerhetspolitik är samt i vilken mån Kina är beredd att handfast styra den regionala utvecklingen. Officiellt anför Kina att regionen skall utvecklas i samförstånd och präglas av interdependens, men denna uppsats kommer visa exempel på att detta inte alltid avspeglar andra staters uppfattning om Kina och frågan är om det ens har avspeglat de senaste årens faktiska utveckling.

¹ Bennet & Julie, 2009

² Kleine-Ahlbrand & Small, 2008, s. 7

³ Hagström & Turesson, 2009, s. 305-309

⁴ <http://english.gov.cn/index.htm>

⁵ Hellström, 2009, s. 22

Problemformulering

I över 60 år har världen med spänning följt utvecklingen i Nordkorea, en stat vars överlevnad efter kalla kriget beskrivits som näst intill omöjlig. Men istället för ett sammanbrott eller ett återförenat Korea har omvärlden fått bevittna en till synes okontrollerbar kärnvapenmakt under uppväxt, med ett statskick som regelmässigt isolerar sin befolkning och hämmar utvecklingen av demokrati och mänskliga rättigheter.

I samma del av världen återfinns Burma och såsom isolerad militärdiktatur har Burma flera likheter med Nordkorea. Världssamfundet har på senare tid uppdragit åt Kina att i egenskap av angränsande stat med till synes stora möjligheter till påverkan bära en stor del av ansvaret för dessa staters utveckling, men detta inte helt utan komplikationer. Uppsatsen skall därför ur ett kinesiskt perspektiv jämföra utvecklingen i två olika fall (Nordkorea och Burma) för att studera hur Kina löser sitt behov av säkerhet och stabilitet i sitt närområde i fallen Korea och Burma.

Ett sätt för en stat att skapa en önskvärd säkerhetssituation i sitt närområde är att själv utforma utvecklingen i de angränsande staterna – *milieu shaping*. Kina torde ha såväl incitament som förmåga att genom *milieu shaping* även påverka stater som Burma och Nordkorea, men utifrån dessa staters utveckling att döma finns det tecken på att så inte är fallet. Är det som vid första anblick framstår som oföränderlighet i dessa staters utveckling en frukt av *milieu shaping* eller utövar inte Kina *milieu shaping* i fallen Nordkorea och/eller Burma?

Syfte

Regionens säkerhet och stabilitet präglas av den tydliga dominansen Kina utgör. Kinas strävan att bibehålla regional stabilitet kännetecknar den kinesiska utrikes- och säkerhetspolitiken på flera andra platser i världen, även om inte alltid de bakomliggande orsakerna är desamma. Syftet med uppsatsen är att jämföra hur Kina hanterar regionalt destabiliserande situationer där statens strävan är att trygga den säkerhet och stabilitet som främjar utveckling och ekonomisk tillväxt. Vidare är ambitionen att utifrån kunskaper om kinesiskt agerande kunna beskriva och värdera rollspel och interaktion mellan stater i regionen samt i vilken grad Kina har vilja och förmåga att själva utforma regionen efter egna intressen.

Forskningsfrågor

1. På vilka sätt formuleras kinesiska intressen regionalt?
2. Hur uttrycks kinesiska intressen visavi Burma respektive Nordkorea?
3. I vilken mån utövar Kina *milieu shaping* i sitt närområde visavi Burma respektive Nordkorea?
4. Hur kan ett realistiskt perspektiv förklara Kinas syn på regional säkerhet i sitt närområde?

Val av metod

Som metod för att svara på forskningsfrågor kommer en *jämförande fallstudie* av Burma och Nordkorea att genomföras. Jämförande fallstudie enligt *Metodpraktikan* medger flera tillvägagångssätt och i denna uppsats kommer Kinas förhållningssätt till de båda länderna att jämföras under samma tidsperiod. Olika grundförutsättningar resulterar dock i att det inte nödvändigtvis är identiska analysenheter som jämförs. Valet av studerade teman grundar sig i skeenden som endera bidragit till ett *säkerhetskomplex* eller riskerat/riskerar att utlösa ett

säkerhetsdilemma. Exempelvis väcker olika händelser omvärldens uppmärksamhet som senare avspeglar sig i förväntat kinesiskt agerande.⁶

Vidare kommer en kvalitativ textanalys av valda officiella källor att genomföras för att besvara de två inledande forskningsfrågorna. Textanalys tillämpas här främst för att analysera centrala och/eller implicita budskap.⁷ I uppsatsens tredje kapitel operationaliseras teorier genom indikatorer för *milieu shaping* i syfte att appliceras på aktuella beskrivningar av region.⁸ Resultatet kommer därefter att analyseras och slutsatser vägas mot varandra i syfte att utröna hur man med hjälp av realismens förklaringsmodeller kan besvara den övergripande frågeställningen.

Tidigare forskning

För studier av valt ämne och region finns omfattande forskning att tillgå. Av verk som studerats för att ge en bredare syn av vart Kina är på väg har bland annat antologin *China Rising* studerats, främst utifrån de kapitel där Kina beskrivs som regional aktör, men också som växande och mer synlig global dito.⁹ Med Kina som central aktör beskriver *Understanding the East Asian Peace* orsakerna till hur det idag kan råda fred i Ostasien. Avhandlingen ger en tydlig bild av rådande *säkerhetskomplex* och beskriver exempelvis kinesisk säkerhetspolitik och nordkoreansk kärnvapenproblematik.¹⁰ Flera forskningsinstitut bevakar området och däribland FOI. FOI-R-2844 beskriver bland annat Kinas försvars- och säkerhetspolitiska målsättningar med såväl globalt som regionalt fokus.¹¹ En vetenskaplig artikel i *The Korean Journal of Defense Analysis* återfinns som exempel hur förhållandet mellan Kina och Nordkorea uppfattas och hanteras regionalt.¹² *I China's New Dictatorship Diplomacy* angrips förhållningssätt till flertalet andra stater med dess för- och nackdelar, däribland såväl Burma som Nordkorea.¹³ En vetenskaplig artikel i *Journal of Contemporary China – Re-interpreting China's Non-intervention Policy towards Myanmar* – beskriver Kinas intressen i och påverkan på Burma.¹⁴ Denna artikel beskriver kinesiska intressen och påverkan i jämförelser med andra grannstater. Omfattande forskning berör regionen och det påvisas ofta att Kinas egna intressen styr förhållningssättet till andra stater, men den sammantagna bilden av Burma och Nordkorea isolerat upplevs fortfarande som något oklar. Tolkning av rådande situation, regionens utveckling och inte minst den asiatiska retoriken skiljer sig. Denna uppsats grundar sig främst på referenser som utifrån västerländsk syn på statsbildning går att analysera utifrån valda teoribildningar .

För det teoretiska ramverket bör man nämna Adrian Hyde-Price. Hyde-Price har i uppsatsen använts för att han tolkat nyckelbegrepp, men också i en kontrasterande kontext vilket resulterat i att man i uppsatsen kunnat använda EU och dess politik som referensobjekt. De teoretiker som valts således till att antingen bekräfta eller dementera förekomsten av politiska val och bilaterala band. Förutom att forskningsfrågor skall besvaras finns det en

⁶ Esaisson, 2005, s. 118-120

⁷ Ibid, 2002, s. 233-252

⁸ Ibid, 2005, s. 57-59

⁹ Huldt, 2007

¹⁰ Weissmann, 2009

¹¹ Hellström, 2009

¹² Hagström & Turesson, 2009

¹³ Kleine-Ahlbrand & Small, 2008

¹⁴ Hak & Yongnian, 2009

förhoppning om att denna uppsats skall kunna vidga synen på vad som driver uppsatsens huvudaktörer.¹⁵

Källor

Under *Tidigare forskning* beskrivs flera för denna uppsats viktiga empiriska underlag. Utöver dessa utgörs materialet främst av rapporter från forskningsinstitut såsom Utrikespolitiska Institutet (Ui), Försvarets Forskningsinstitut (FOI), Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Center for Strategic and International Studies (CSIS), RAND Corporation, men då dessa i flera fall har en tydlig beroendeställning till en stat kan de inte alltid anses vara helt objektiva i sina analyser. Exempelvis kan fokus riktas mot det som för egen stat anses vara centrala frågor och då inte sällan med ett tydligt ställningstagande.¹⁶ Flera studier beskriver dessutom händelseutvecklingen ensidigt utifrån vad som kan tolkas som en nära förestående nordkoreansk kollaps.¹⁷ Då material uppvisat diskrepans gällande orsaker till rådande situation, trots liknande ingångsvärden, utgår författaren från att problemet är tvådelat och främst beror på en varierande förmåga till korrekt tolkning, men inte minst bland regionala källorna återfinns dessutom analyser som åtminstone delvis bör ifrågasättas utifrån tendenskriteriet. För att värna validitet har omfattande faktaaliteratur, av varierande geografiskt ursprung, legat till grund för uppsatsen. Då brukat material visat anmärkningsvärd avvikelse från en allmänt vedertagen uppfattning och skillnaden kan härledas till tendenskriteriet påpekas detta i analysen.¹⁸

Utöver underlag som presenterats som *Tidigare forskning* utgör SIPRI-studien *Routes to Democracy in Burma/Myanmar*, CSIS-studien *Post-Olympic Hangover, The Political Economy of China-Myanmar Relations* (Ritsumeikan-Kyoto), RAND-studien *CHINA'S INTERNATIONAL BEHAVIOR*, IDSA-studien *A China-Nort Korea-Myanmar "Axix" in the making?*, CSIS-studierna *China-North Korea Relations* och *The U.S., China, and Preparing for North Korea's Demise* material som nyttjats för att de direkt hanterar relationen Kina-Burma/Kina-Nordkorea.¹⁹ Gemensamt för uppsatsens källor är att de helt eller till del berört valt problemområde och att dess innehåll gått att omsätta på avsett sätt.

Quentin Skinners tankar om generella, teoretiska slutsatser äger relevans i denna typ av uppsats – att text skall förstås i sin rätta kontext och att den som granskar en källa bidrar till att analysen blir empiriskt specifikt.²⁰ Även med aktsamt källkritiskt förhållande till källor är det svårt att exempelvis styrka i vilken grad Kina använder sig av *milieu shaping* i sitt förhållande till Burma och Nordkorea. Det breda urvalet av källor syftar delvis till att eliminera förekomsten av slumpmässiga och osystematiska fel i frågan om vad som driver kinesisk agerande.²¹

Strävan har varit att i möjligaste mån nyttja material från 2008 eller senare då det i regel beaktat de senaste årens utveckling i såväl Burma som Nordkorea. Exempelvis ger *Understanding East Asian Peace* en bred förståelse hur man ur ett kinesiskt perspektiv preventivt hanterar regionala säkerhetshot. Vidare har det varit avgörande för studien att kunna jämföra Kinas *vitbok (China's National Defense)*, och därmed officiella ståndpunkter,

¹⁵ Hyde-Price, 2007

¹⁶ Panda, 2005

¹⁷ Rydqvist & Hellström, 2009, s. 31-33

¹⁸ Esaisson, 2005, s. 57-59

¹⁹ Se Referenser

²⁰ Skinner, 2002

²¹ Esaisson, 2005, s. 67-69

med faktiska skeenden och källors uppfattning om den regionala utvecklingen.²² Vitboken är för övrigt en primärkälla avseende Kinas artikulera intressen. Källkritiskt har vitboken därmed företräde jämfört med bearbetningar som inte kommer direkt från den. Kinas intressen kan beskrivas på andra sätt, i praktik och andra dokument. Inom ramen för denna uppsats behandlas emellertid vitboken som huvudkälla för Kinas uttryckta intressen (fler officiella källor har efterfrågats från kinesiska ambassaden till Sverige, men utan respons).²³ Förutom sin egenskap som öppet policydokument bör vitboken betraktas som en möjlighet till marknadsföring av egen politik och ett sätt att påvisa andra aktörer lämpliga vägval. 2011-03-30 antogs 2010 års vitbok, nu publicerad, dock utan för denna uppsats nämnvärda förändringar. Valet att fortsatt använda 2008 års vitbok grundar sig på att källor i uppsatsen förhållit sig till denna.²⁴

Avgränsningar

Bortsett en historisk återblick omfattar uppsatsen tiden från 2003 och framåt. I fallet Burma föregås denna period av viktiga politiska händelser, men 1990-2003 präglats av ett relativt oförändrat, isolerat Burma under militärjuntans ledarskap. 2003 påbörjar dock Burma ett sjustegs demokratiseringsprogram. 2003 väljer dessutom Nordkorea att lämna icke spridningsavtalet och två år senare deklarerar regimen i Pyongyang att landet har nukleär förmåga. 2003 tycks därmed utgöra något av ett regionalt paradigmskifte då Kina utifrån såväl yttre påverknings som egna målsättningar tvingas förhålla sig till förändringar i både Burma och Nordkorea. 2003 kommer utifrån dessa ingångsvärlden att utgöra den huvudsakliga hitre tidsmässiga avgränsningen av uppsatsen.

Geografiskt begränsas uppsatsen huvudsakligen till regionen – Ostasien – och den jämförande studien i synnerhet till de tre stater som uppsatsen avhandlar. Men då de regionala skeendena ofta får globala konsekvenser och uppmärksammas av världssamfundet kommer även interaktionen med andra stater och globala aktörer, som har och kan komma att påverka regional *maktbalans*, att till del beskrivas.

Begreppsförklaring och definitioner

Kina som stat avser, om inte annat anges, Folkrepubliken Kina (PRC). Burma/Myanmar benämns genomgående Burma. Den *koreanska halvön* används som geografisk benämning, medan staten benämns *Korea* intill dess att *Syd Korea* – Republiken Korea (ROK), respektive *Nord Korea* – Demokratiska Folkrepubliken Korea (DPRK) bildas 1948.

Kinas regering kommer i denna uppsats att benämnas *Kina*. Regeringen formulerar statens säkerhetspolitik (vitbok).²⁵

Säkerhet hanteras generellt som ett samlingsbegrepp för den totala säkerhetssituationen, men i de fall det finns behov av att förtydliga eller indela i kluster kommer detta att genomföras enligt Barry Buzans uppdelning; *samhälle, militär, politisk, ekonomisk* och *miljö/omgivning*. Samma uppdelning kommer dessutom vid behov att användas för begreppet *makt*.²⁶

²² <http://english.gov.cn/index.htm>

²³ Mail-konversation 2011-06-03

²⁴ Weissmann, 2009

Hellström, 2009

²⁵ <http://english.gov.cn/index.htm>

²⁶ Wæver & Buzan, 1993, s. 46

Region (regio) används i sin ursprungliga betydelse för att beskriva ett geografiskt begränsat område. Som uppsatsen kommer att utvisa varierar områdets exakta avgränsning utifrån vilken problematik som studeras. Bland annat kommer teorin om *säkerhetskomplex* att användas för att beskriva vad som konstituerar aktuell region.²⁷

2. Teorier och dess centrala begrepp

I detta kapitel kommer teorier och begrepp som används för analysen att presenteras. Vissa begrepp kommer att användas aktivt medan andra beskrivs i syfte skapa en helhetsbild inför kommande diskussion. De begrepp som kommer att benämnas *indikatorer* i analysen kommer ytterligare att beskrivas i metodkapitlet.

Uppsatsens teoretiska fundament är hämtat ur litteratur för internationella relationer där främst neorealisterna Kenneth N. Waltz och Hyde-Prices idéer använts för att skapa den realistiska verktygslådan.²⁸ Vidare har realisten Arnold Wolfers teorier om *milieu shaping* fått ligga till grund för utformning av problemformulering och uppsatsens analys av vald region.²⁹ Valet av teoretiker grundar sig främst på att dess teorier går att omsätta till och tillämpa på skeenden i aktuell region. Dessa teorier har dock kompletterats i de fall detta ansetts lämpligt.

Att analysera asiatisk politik och retorik med hjälp av västerländska verktyg är utmanande. Det som vid första anblick kan förklaras utifrån liberalistiska teorier, som exempelvis *interdependens* och *soft power*, kan i själva verket vara skolexempel på agerande som återfinns inom realismen. Även om den tysta diplomatin fyller en viktig funktion i Asien genomsyras de öppna dialogerna ibland av vänlighet och ödmjukhet som bär starka implicita budskap. Detta är tagit i beaktande då realismens förklaringsmodeller används för att analysera valda situationer och text.³⁰

Realismen såsom teoribildning för internationella relationer kan spåras till 300-talets (Thucydides 399-460 f.Kr.) och är i sin grundform relativt generisk vilket också en orsak till dess överlevnad. Realismen har över tiden använts som förklaringsmodell för förklara interaktionen mellan såväl individer som stater vilket också kan bidra till att skapa en bredare förståelse för samhällsuppbyggnad. Icke förty har detta resulterat i att de gemensamma och grundläggande värdena för helhetsbegreppet *realism* blir relativt enkla. Därför kommer denna uppsats i sin analys dels använda sig av Hyde-Price syn och tolkningar av begrepp men också utgå ifrån Waltz teorier.³¹

En stats överlevnad grundar sig på att den starke (inflytelserika – *great power*) dikterar villkoren och att den svagare staten endera måste utmana den starka staten eller följa dessa regler för att värna sin överlevnad. I grunden kan realismen ses utifrån ett naturtillstånd (Hobbes) där individer skapar samhällen och stipulerar regler – normer och lagar – som syftar till att skydda kollektivet. Lyfter man detta till en mellanstatlig nivå så skapas ett motsvarande förhållande som motmedel mot den *internationella anarkin*.³²

²⁷ Engelbrekt, 1998, s. 23-28

²⁸ Hyde-Price, 2007

Waltz, 1979

²⁹ Wolfers, 1962

³⁰ Esaisson, 2005, s. 233f

³¹ Williams, 2005, 82-127

³² Hyde-Price, 2007, s. 37-39

Waltz, 1979, s. 102-116

Williams, 2005, s. 19-51

Den *anarkiska världsordningen* tillmäts störst betydelse i neorealismen och kan enkelt förklaras som att världen består av ett antal *enheter* och en *struktur* – vilket symboliserar *staterna* och dessas *relation till varandra*. Staterna är i grunden suveräna och saknar ett centralt ledarskap vilket skapar en *anarkisk värld* där staten måste värna sina intressen och bevaka övriga stater. Roten till konflikter ligger inte i staternas egenart utan snarare i struktur och dynamik i befintligt *system*. Då allianser bildas syftar dessa i grunden endast till att försäkra sig om statens överlevnad.³³

På motsvarande sätt beskriver neorealismens företrädare att ekonomi och handel fungerar. En stat idkar bara handel med andra stater då detta är till gagn för den egna staten, altruismen är därmed en utopi. Fenomenet benämns *hegemonisk balans* och beskriver hur stater trots den anarkistiska världen upprättar symbiotiska band med andra stater (merkantilism är den ekonomiska benämningen). Hyde-Price förklarar och försvarar exempelvis detta genom att det villkoras av den *hierarki* som råder. Vidare menar han att inflytelserika stater är de som etablerar den kontext och de regler som skall gälla inom en internationell organisation och detta torde då vara direkt applicerbart på regional nivå.³⁴

På regional nivå har Buzan och *Köpenhamnskolan* valt beskriva del av fenomenet som *säkerhetskomplex*, vilket kan förstås som ett subsystem till det internationella *systemet*. *Säkerhetskomplexet* utgörs av region där det råder ett ömsesidigt beroende mellan staterna, och då beroendet (såväl negativt som positivt) är obefintligt kan man avgränsa regionen – *säkerhetskomplexet*. Säkerhetskomplexet genereras av stater som ofrivilligt men tvunget, eller frivilligt – *interdependens* – interagerar med varandra. *Säkerhetskomplexet/-komplexen* kan ha olika spridning beroende på vilken typ av säkerhet som studeras, men ett och samma land kan också ingå i flera säkerhetskomplex. Kina utgör idag ett tydligt exempel på ett land som på olika sätt figurerar i flera *säkerhetskomplex*.³⁵

Maktbalans kräver i regel en uppdelning av makten mellan två eller flera stormakter. Obalansen mellan staters makt skapar en eller flera stormakter och resulterar i olika sorters *polaritet* – *uni-*, *bi-* eller *multipolaritet*. Hyde-Price väljer dessutom att dela upp *multipolaritet* i *balanserad* och *obalanserad*, där den tidigare regionalt kan exemplifieras genom samtidens Europa efter det kalla krigets slut (dessförinnan inordnades även Europa av den rådande globala bipolariteten) och den senare består av tre eller flera inflytelserika nationer där en tycks ha förutsättningar för att utvecklas till hegemoni. Den *obalanserade multipolariteten* bidrar till en maktobalans som sannolikt hanteras genom konflikt, något första hälften av 1900-talets Europa visat exempel på. Uppfattningen om dessa konstellationers förutsättningar för överlevnad går dock isär, där unipolaritet/hegemoni mestadels beskrivs som omöjlig eller i alla fall kortvarig, medan andra hävdar att den kan vara möjlig och varaktig i geografiskt begränsade områden. Makten kommer i ett instabilt/obalanserat *system* att leda till att en eller flera stater strävar efter att försvaga *hegemonens* makt. Här återfinns då ytterligare ett realismens fenomen i form av *säkerhetsdilemmat*. *Säkerhetsdilemmat* beskriver hur varje enskild stats strävan mot säkerhet kommer att försätta andra stater i en situation som föranleder förändring, detta innefattar även balansgången stormakter eller *hegemoner* har att förhålla sig till. En allför stark aktör riskerar tids nog att utmanas av en eller flera stater om den upplevs som ett hot, medan den likaväl kan utmanas då den, relativt andra stater, uppfattas som försvagad och gripbar. Den *anarkiska världsordningen* anses av flera realister

³³ Hyde-Price, 2007, s. 30-32

³⁴ Ibid

³⁵ Engelbrekt, 1998, s. 23-28

som garanterad eftersom stater aldrig kommer att acceptera överstatliga institutioner och att de alltså kommer att utmana varandra. Alternativet är endast om en hegemoni kontrollerar *systemet* – staterna. Vidare kommer militär makt alltid att vara en naturlig del av det anarkistiska systemet, såväl för att hantera direkta hot som att förebygga konflikter och staters upprustning.³⁶

Som grund för uppsatsen analys kommer några för realismen centrala begrepp att belysas utifrån hur de avses användas. Inledningsvis bör det understrykas att *intervention* ofta sker genom våld – militär makt – men att det här avser alla typer av handlingar genom vilken en stat (eller flera stater såsom allians) direkt påverkar det rådande förhållandet i en suverän stat. *Kollektiv säkerhet* är ett begrepp som återfinns inom såväl *liberalismen* som *realismen* och åsyftar den situation där stater ger upp delar av sina specifikt nationella mål till förmån för regional eller global säkerhet. Inom realismen förutsätter detta normalt att staters mål sammanfaller i strävan av att uppnå maktbalans. I uppsatsens kontext är *kollektiv säkerhet* ett hypotetiskt tänkbart metodval för Nordkorea och Burma att balansera ett starkt Kina som hotar med att intervensera obstruerande stater.

Makt (power) och maktbalans (power balance) bör såsom realismens kanske mest centrala begrepp också belysas. Maktbalansen syftar inte främst till att bevara fred utan snarare till att garantera den egna statens säkerhet och överlevnad, som ur ett kinesiskt perspektiv även innefattar den ekonomiska tillväxten. Maktbalansen syftar också till att mindre stater skall överleva och genom institutioner bidra till den internationella ordningen – *systemet*. Dessa institutioner kommer dock inte fungera överstatligt. I normalfallet beskriver realismens teorier om maktbalans att en enskild stat minst kan acceptera ett *status quo* vad avser inflytande och makt, men att strävan är att utöka dito.³⁷

Avslutningsvis avses uppsatsens mest centrala begrepp presenteras. I *Discord and Collaboration* beskrivs en asymmetrisk makrelation där inflytelserika stater har en särskild möjlighet att utforma en gynnsam omgivning åt sig själva genom *milieu shaping*. *Discord and Collaboration* beskriver *milieu shaping* i sitt motsatsförhållande till en stats utövandet av makt i syfte att uppnå konkreta vinningar – *possession goals*. Tillämpas *milieu shaping* inom ramen för en stats utrikespolitik kommer denna syfta till att sätta villkor för vad som sker utanför territorialgränsen utan att för den sakens skulle dominera eller intervensera. Målen med *milieu shaping* blir därmed i grunden samma som de klassiskt realistiska – skydda egen stat och dess existens – men medlen och synsättet med vilket man betraktar sin omgivning ter sig annorlunda. Icke desto mindre kan *milieu shaping* vara ett medel för att på sikt uppnå *possession goals*.³⁸

Vidare korrelerar Hyde-Price teorier till stor del med Wolfers och Buzans dito. Utifrån ett realistiskt grundfundament beskriver alla tre hur stater i avgränsade regioner interagerar och hur vissa staters påverkan genom såväl ett direkt maktutövande som genom institutioner blir mer tongivande i en *anarkisk världsordning* som realister gärna ser.³⁹

3. Metodval

I kapitel för *analys* kommer en textanalys av källor att genomföras. Källorna utgörs i huvudsak av studier utifrån förhållandet mellan Kina och Burma respektive Kina och

³⁶ Hyde-Price, 2007, s. 35-43, 62-74

³⁷ Waltz, 1979, s. 102-128

³⁸ Wolfers, 1962, s. 74

³⁹ Hyde-Price, 2007, s. 110f

Nordkorea, alternativt regional problematik. I enlighet med nedanstående skiss, utvisande *metod för analys*, är strävan att med indikatorer för *milieu shaping* förklara de bilaterala relationerna i de två valda fallen. I detta kapitel kommer även indikatorer presenteras.

Valda indikatorer för analys

I modellen återfinns fyra indikatorer varav tre (*hegemoni, säkerhetsdilemma, milieu goals*) är hämtade ur teoribildningar för realism och har en direkt koppling till *milieu shaping*. Dessa har dessutom valts för att de kan användas för att påvisa hur Kinas regionala påverkan traditionellt beskrivs. Utöver dessa tre indikatorer läggs ett fjärde nyckelbegrepp till, *interdependens*. *Interdependens* skall här tolkas ur ett *liberalistiskt* perspektiv och är tänkt att identifiera antiteser. *Interdependens* skulle hypotetiskt sett kunna förklara ageranden där Kina aktivt eller passivt undviker bilaterala konflikter med angränsande stater. Modellen skall med dessa indikatorer som grund analysera hur Kina interagerar med Burma och Nordkorea.

I såväl textanalys som jämförande fallstudie kommer indikatorer att spåras i Kinas reella politik och förhållningssätt mot de båda staterna. Indikatorerna avser inte att påvisa ett generellt kinesiskt förhållningssätt till angränsande stater utan kommer specifikt att titta på hur Nordkorea och Burma hanteras utifrån dess särarter som stater för att därefter jämföra detta.

Hegemoni blir ett naturligt nyckelbegrepp som här främst skall betraktas ur ett regionalt perspektiv. Här råder det en stor diskrepans vad gäller uppfattningen om Kina är en *hegemoni* eller inte, har ambitioner att bli en *hegemoni* och hur man i så fall bör förhålla sig till detta. Ett *hegemoniskt* Kina skulle knappast stå i motsatsförhållande till att de ändå tillämpar *milieu shaping*, men genom att analysera Kinas faktiska möjlighet till påverkan på angränsande stater hjälper begreppet *hegemoni* till att förstå hur påverkan utövas.

Säkerhetsdilemma bör betraktas på motsvarande sätt. *Milieu shaping* kan för en inflytelserik stat vara ett sätt att utöva makt/påverkan utan att rubba rådande *maktbalans*. Medvetenhet om *säkerhetsdilemmat* kan också påverka ett hegemoniskt Kina att undvika utövandet av direkt makt eller att verka dominant inom ramen för institutioner.

Interdependens används som en tredje oberoende indikator och beskrivs enklast såsom ömsesidigt beroende, som skapar situationer där det är irrationellt för ingående aktörer att bryta samarbete. Genom att stater interagerar på liknande villkor uppnår aktörerna ekonomiska och säkerhetspolitiska vinster. Då stater inte sällan driver *milieu goals* under förespeglning att allt sker i samförstånd med ömsesidiga vinster kan detta tillstånd tolkas som antites. *Interdependens* existerar naturligtvis, men ömsesidigt beroende mellan stater kan beskrivas av den starkare parten, vilket vittnar om att det i själva verket rör sig om realpolitik.⁴⁰ Att det i relationen mellan Kina och Burma respektive Nordkorea förekommer situationer som till synes drivs av ömsesidiga intressen är rimligt, men det är de bakomliggande orsakerna som kommer att utvisa huruvida det rör sig om *interdependens*, *second order concerns* eller att det hela är en chimär.

Milieu goals blir den avslutande indikatorn och skall ses som en direkt förlängning av *milieu shaping*. Man bör dock vara aktsam för att *milieu goals* kan klä sig i flera skepnader där målen kan vara såväl direkta som indirekta. *Milieu goals* måste i detta fall vara direkt aktörsknuten till Kina medan den själva påverkan, i enlighet med tidigare beskrivning, kan

⁴⁰Walts, s. 1979, 143-146

gestalta sig på flera sätt. Som indikator bör påverkan dock vara uttalad – artikulerat vägledd – eller på annat sätt uppenbar.

Analys av de valda fallen

Analysen av Burma och Nordkorea kommer inledningsvis att genomföras separat visavi Kina och därefter att analyseras samlat i en syntes. Resultaten av det bilaterala förhållandet mellan Kina och Burma respektive Kina och Nordkorea kommer fortlöpande att prövas mot de valda indikatorerna.

Efter det att de framtagna forskningsfrågorna besvarats, kommer kausala samband till funna resultat att sökas.

För att ytterligare förstärka relevansen i val av Burma och Nordkorea för den jämförande analysen kommer *Metodpraktikans* tolkning av *lika utfalls-design* att användas (svensk översättning och tolkning av John Stuart Mill). Om analysen visar att Kina har motsvarande målsättning med förhållandet till de respektive länderna, men att man samtidigt tillämpar olika förhållningssätt mot de båda länderna, skulle detta kunna tyda på att den kinesiska säkerhetspolitiken döljer kontrasterande, situationsbetingade överväganden. Syftet med att här använda *lika utfalls-design* skulle då *inte* vara att påvisa orsaker utan snarare att identifiera och beskriva *kausala mekanismer* och samband. Detta kommer då ske genom en analys av diskrepansen mellan respektive inneboende logik i de fall som tydligt kontrasterar. För att säkerställa tillförlitligheten vid tillämpning av *lika utfalls-design* kommer endast de mest uppenbara situationerna att analyseras och beskrivas.⁴¹

För att förbereda läsaren för vilken slags kunskap *lika utfalls-designen* kan generera i denna uppsats kommer detta att beskrivas utifrån ett till del hypotetiskt resonemang. Om vi redan nu förutsätter att den kinesiska utrikes- och säkerhetspolitiken syftar till en och samma målsättning med Burma och Nordkorea skulle *utfallet* hypotetiskt sett kunna vara det *status quo* som flera källor tycks antyda eller beskriva.⁴² Visar dessutom uppsatsen att förekomsten av kinesisk *milieu shaping* går att styrka skulle kombinationen av påverkan och målsättning tydligt kontrastera med den *milieu shaping* som Hyde-Price beskriver enligt kapitel 2 – ett Tyskland och EU som använder sina resurser till att omgestalta närliggande stater att avspegla sig själva.

Redovisning slutsatser

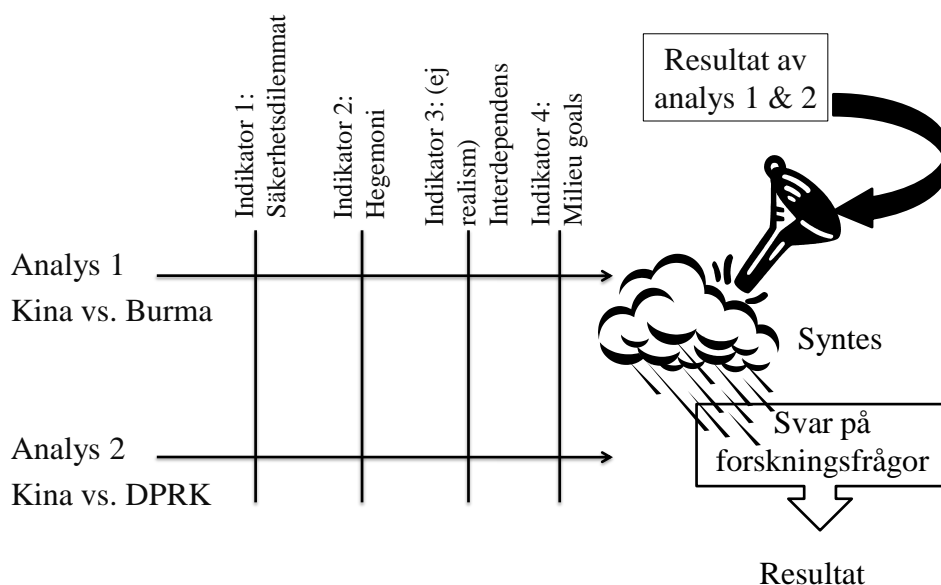
Den sammantagna bilden av Kinas förhållande till de respektive staterna och vad som styr detta kommer att presenteras såsom *slutsatser* och *syntes*. Kapitlet kommer förutom att besvara *forskningsfrågor* att inledas med en allmän syntes, omfattandes de båda valda fallen och deras relation till Kina.

Slutsatser som enkom grundar sig på beröringspunkterna mellan teori, empiri och studerade källors uppfattning om de bilaterala banden skulle kunna vara bidragande till bristande reliabilitet. För att minimera denna risk då den övergripande frågan besvaras avslutas kapitlet med en redovisning av hur *lika utfalls-designen* kan beskriva hur avgörande vägval i den kinesiska utrikes- och säkerhetspolitiken uppstått.

⁴¹ Esaisson, 2002, 126-128

⁴² Hellström, 2009, s. 22
Huldt, 2007, s. 254

Skiss utvisandes metod för analys

4. Realism ur ett regionalt perspektiv

Inledning

I detta kapitel beskrivs uppsatsens teori ur ett regionalt perspektiv i syfte att skapa en samstämmig syn på hur centrala begrepp kommer att användas i analysen. De teoretiska förklaringsmodellerna kommer att appliceras på aktuell region med Kina som huvudaktör, men dessa exemplifieras också genom beskrivning av samtidens Europa. I förhållandet till föregående kapitel bör man särskilt beakta hur analysmodellens indikatorer måste betraktas.

Allmän bakgrund

Kinas intresse för stabilitet i sitt närområde är enligt realismen inget unikt för en inflytelserik stat då stabilitet är en av flera beståndsdelar som måste vara tillgodosedda för att säkra statens utveckling och överlevnad. Den starka staten kommer därför att utnyttja sina maktinstrument inte bara för att utöva direkt makt och påtryckning utan också för att forma den materiella och strategiska kontexten så att den överensstämmer med egna politiska mål och vägval. Wolfers har valt att kalla detta för *milieu shaping*. Oaktat Wolfers teoretiska ställningstaganden i allmänhet upplevs *milieu shaping* som relativt obunden till teoribildningar för internationella relationer, dock har den främst kommit att betraktas som en förklaringsmodell inom realismen. Bland de hot som en stormakt har att förhålla sig till är det långtifrån alla som är lämpliga att bemöta med vapenmakt, exempelvis kan detta röra sig om närliggande staters humanitära problem eller upprorsverksamhet/terrorism, där interventioner skulle kunna verka kontraproduktivt.

Även om *interdependens* är en liberalistisk ledstjärna är det ofta som sådan *milieu shaping* tycks fungera med framgång. Kan man genom *soft power* (Joseph Nye) vägleda de angränsande staternas vägval och påverka dess utveckling kommer de att utvecklas i harmoni med den starka makten och avspela denna vilket, om vi bortser från *säkerhetsdilemma*,

kommer att öka stabiliteten i regionen.⁴³ Dessvärre är *milieu shaping* ett agerande som främst återfinns bland stormakter och därför inte grundar sig på altruism utan snarare stormaktens strategiska och säkerhetspolitiska målsättningar. Det bör dock understrykas att realismen inte bortser från en stats etiska och moraliska överväganden, men att dessa alltid är av underordnad betydelse om de måste vägas mot säkerhetspolitiska utmaningar och hot. Det skulle kunna sammanfattas genom att val som äventyrar maktbalansen nedprioriteras – hanteras som *second-order concerns*.⁴⁴

Istället för att som hegemon, om än bara regionalt, styra sitt närområde genom att sätta sig i besittning över andra stater och utöva direkt makt för att tillgodose nationella intressen handlar *milieu shaping* mer om att aktivt undvika direkta ingripanden - *interference*. *Milieu shaping – milieu goals* – består istället av att påverka sin region bortom territorialgränsen på ett sätt som skapar en spegelbild av egen stat. *Milieu shaping* blir därför – som tidigare påpekats – inte en ideologis verktyg utan kan tillämpas utifrån alla statskick. Det unika ligger, grovt uttryckt, i att man riktar fokus på högre och långsiktiga intressen mer än att enkom värna om territorialgränsen, utan att för den skull nedprioritera statens överlevnad. Själva utformningen av sin omgivning skall om möjligt ske genom att hjälpa de intilliggande staterna att *se ljuset*.⁴⁵

Begreppet *milieu shaping* används bland annat då man beskriver den säkerhetspolitik som Tyskland och Europeiska Unionen (EU) bedrivit och bedriver, men också Storbritanniens agerande, i egenskap av suverän stat, såsom man genom EU försökte att balansera det återförenade Tyskland under tidigt 1990-tal. Studeras samtidigt Tyskland enskilt finns det en tydlig skillnad i vad som varit möjligt i denna tidsepoks början vilket senare resulterar i begränsningar i utövande av makt, något som till stor del kan förklara denna kovändning i tysk utrikes- och säkerhetspolitik.⁴⁶ I flera sammanhang används begreppet *regionalisering* för att beskriva fenomenet och även om man i tolkningar av begreppen *regionalisering* och *milieu shaping* finner en viss diskrepans – där *regionalisering* har ett tydligare inslag av att regionen utvecklas utifrån staternas gemensamma behov – är det i båda fallen fråga om realpolitik och att utforma en önskvärd region.⁴⁷

Kinesisk regional påverkan

Folkrepubliken Kina utropades 1949 och i likhet med flera stater i regionen hade Kina på flera sätt påverkats av VK II och dess avslut. Det nya *Röda Kina* hade förvisso huvudfokus på den egna statens utveckling men fick tidigt ett stort regionalt inflytande. Trots allt fick Kina vänta intill 1950 då Sverige såsom första västnation erkände staten. Intill 1971 representerades Kina av Taiwans regering i FN, vilket också avspeglades i UNSC:s beslut om frågor rörande regionen och då inte minst den koreanska halvön. Idag är *China Rising* ett välkänt begrepp där Kina framställs som nästa stormakt under uppsegling.⁴⁸ I denna kontext blir knappast de regionala utmaningarna mindre viktiga, dessutom har de en tendens att smitta av sig globalt. Har *milieu shaping* tidigare gått att tillämpa utan nämnvärd yttre påverkan är detta en sak som ändrats de senare åren. Globaliseringen har generellt resulterat i att få utrikes- och

⁴³ Nye, 2004

⁴⁴ Hyde Price, 2007, s. 34

Wolfers, 1962, s. 73-74

⁴⁵ Hyde-Price, 2007, s. 34

Wolfers, 1962, s. 67-80

⁴⁶ Hyde-Price, 2007, s. 110f

⁴⁷ Engelbrekt, 1998, s. 124

⁴⁸ Huldt 2008

säkerhetspolitiska handlingar inte skapar kedjereaktioner. Kina har dessutom av världssamfundet tvingats ta ett större regionalt ansvar där andra staters intressen, ofta genom organisationer likt FN och WTO, måste tillgodoses. Detta faktum föder en ny utmaning där Kina måste lyckas med konststycket att förena egna och andra aktörers behov om man idag avser att tillämpa *milieu shaping*.

I fallet Kina kan *milieu shaping* omsättas till att staten har ett antal uttalade nationella intressen som måste hanteras tillfredsställande. Bland kända, konkreta intressen återfinns *ekonomisk tillväxt* vilket Kina bland annat säkerställer genom handelsutbyte som i sin tur förutsätter regional säkerhet och stabilitet. Att Kina värnar egna nationella intressen och att dessa prioriteras högre än andras dito uttrycks inte explicit i *vitboken*, men framgår förlöpande genom att man beskriver dess värde.⁴⁹ Med en icke-interventionspolitik som grund väljer Kina utifrån denna teori att tålmodigt och långsiktigt konstruera en region som säkerställer att kriterierna för välstånd och ekonomisk tillväxt tillgodoses.⁵⁰ I såväl fallen Burma som Nordkorea framstår situationen som att Kina inte fullt ut lyckas utforma dessa länder utifrån idealbilden och att de senaste åren indikerar att de inte ens utvecklats i rätt riktning. Samtidigt har Kina, än så länge, inte visat tecken på att medels vapenmakt ingripa för att återställa ordning, även om detta måste ses som ett möjligt alternativ. Men Kina förväntas inte stå passivt i händelse av en tydligare nedåtgående trend i dessa staters uppförande. Frågan blir således likt den i *problemformulering*– utövar Kina *milieu shaping* i fallen Burma och Nordkorea?

Hur stat såväl som individ väljer att se på *milieu shaping* och formulera sina *milieu goals* grundar sig förmodligen i ideologi. Minsta gemensamma nämnaren ligger i att man väljer en indirekt metod istället för att medels direkt makt påverka situationen. *Milieu shaping* kan också ske genom institutionalisering, vilket föranlett diskrepans vad avser tolkning av begreppet. En stat kan exempelvis genom FN eller EU påverka utvecklingen i en region genom såväl mjuk (handel, bistånd etc.) som hård (internationella lagar, sanktioner etc.) påverkan. Kritiker menar då att denna påverkan inte kan avspegla en enskild stats egna intressen och att fördelarna också planeras så att det kommer flera stater tillgodo. Det torde dock stå klart att det finns flera exempel att tillgå om någon vill bestrida detta påstående. Exempelvis har FN i detta avseende inte alltid framstått som en fullkomligt, överstatlig aktör.

5. Analys

Historisk återblick

I detta kapitel beskrivs delar av berörda staters historia i syfte att beskriva viktiga beröringspunkter som format staterna men också dess gemensamma relationer.

Kina som aktör på den koreanska halvön

Då Nordkorea bildades 1948 hade Kina en mångfacetterad gemensam historia med den koreanska halvön. Kina fanns för Korea kvar som det övervälde under vilket Korea stått som vasallstat intill dess att halvön successivt koloniserades av Japan. Men även om Kina genom historien behandlat Korea styvmoderligt har länderna en period av konflikter med Japan

⁴⁹ http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_4.htm

http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_3.htm

http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_2.htm

⁵⁰ Hak & Yongnian, 2009, s. 633-634

gemensamt som också enar dem. Den största enande kraften i slutet av 1940-talet får dock förutsättas låg i Kinas och Nordkoreas kommunistiska vägval.⁵¹

När Nordkorea 1950 väljer att anfälla Sydkorea spekuleras det i vilken påverkan på beslutet Mao Zedong hade. Den mest troliga och också allmänt vedertagna versionen beskriver hur Kim Il Sung spelar ut Stalin och Mao mot varandra med resultatet att de båda ger sitt godkännande till ett anfall. Oaktat andra teorier kräver Stalin *de facto* kinesiskt samtycke innan han själv tillstyrker ett anfall, vilket Mao personligen ger i maj 1950.⁵²

Efter United Nations Commands landstigning vid Incheon tvingas de nordkoreanska styrkorna norrut och i oktober 1950 väljer Kina att sluta upp bakom Nordkorea. Chinese Peoples Volunteers vänder kriget och i januari 1951 återtas Seoul. Denna framgång föregås dock av att MacArthur hemställer om att få invadera Kina, men också att använda kärnvapen. Dessa förslag avstyrks och kriget hamnar så småningom i ett dödläge, men nu med Kina som officiellt deltagande i kriget och därmed också som part och med signatärmakt vid förhandlingsbordet.⁵³ Även om Kina agerar inom ramen för en kommunistisk allians så talar mycket för att beslutet till intervention delvis grundade sig i att försvara egna nationella intressen. Fortsättningen av Korea-kriget har sedan kommit att stärka Kinas legitimitet såväl som suverän stat som maktfaktor i regionen.⁵⁴

Nordkorea

Nordkorea såsom stat växer fram parallellt med Kina under senare delen av 1940-talet. Även om staterna tar olika kommunistiska vägval kommer de under denna period stå i nära kontakt med varandra och Sovjetunionen. Den nordkoreanska vägen – *juche-ideologin* – syftar bland annat till nationell självförsörjning och oberoende, vilket under *kalla kriget* avspeglas i det sätt Nordkorea förhåller sig till sina kommunistiska bröder.⁵⁵ Under Kim Il Sung's ledarskap – som fysisk person – utvecklas Nordkorea förhållandevis väl som *revolutionär planekonomi* med en relativt god egen industriell kapacitet, men efter *kalla krigets* slut förändras förhållandet till bland annat Kina och övergår till en allt större grad av beroende.⁵⁶ Prioritet ges idag åt nationens existens, grundad på en stark försvarsmakt. Nordkoreas fortsatta isolering i kombination med en i allmänhet imploderande ekonomi har på senare tid resulterat i att Nordkorea har försatt sig i en något motsägelsefull beroendeställning till såväl Sydkorea som Kina. Detta motsäger dock inte att man fortsätter att sträva efter en enad koreansk halvö på nordkoreanska villkor, en ambition som understryks i landets grundlagar från 1948, 1992, 1998, samt i koreanska arbetarpartiets stadgar.⁵⁷

Även om det officiellt råder religionsfrihet i Nordkorea så har religionsutövning och -förkunnande idag främst ett traditionsbevarande syfte, där det religiösa och filosofiska arvet grundar sig på buddism och konfucianism. Detta kommer inte behandlas specifikt, men man bör beakta att konfucianismens ideologi grundar sig på en tydlig samhällslig hierarki som i

⁵¹ Fairbank, Goldman, 2006

⁵² Larsson, 2009, s.11-12

⁵³ Ibid s.13

⁵⁴ Stridsman, 2008, s. 121f

⁵⁵ Svensk-Koreanska Föreningen, 1971

⁵⁶ Rydqvist & Hellström, 2009, s. 31-32

⁵⁷ Internationella Studier (Theolin) 2009, s. 70

Rydqvist & Hellström, 2009, s. 31-32

Park, 2002, s. 31-40

fallet Nordkorea sannolikt varit starkt bidragande till att bibehålla statens isolering och någon form av intern stabilitet.⁵⁸

Det senaste decenniets Nordkorea kan förvisso uppfattas som ambivalent i sitt förhållande till omvärlden och skälen till detta har tolkats på otaliga sätt där allt mellan desperation till långsiktigt byggande av ett enat Korea anges som orsaker. Men oaktat orsaker återfinns den röda tråden idag i Nordkoreas kärnvapenprogram där man med imponerande retorik använt och rättfärdigat dito så att man på mycket kort tid lyckats framställa såväl kärnvapen som vapenbärande ballistiska missiler, samtidigt som omvärlden tvingats till förhandlingar som på intet sätt stoppat kärnvapenprogrammet. Sexpartssamtalen, som kom till stånd efter att Nordkorea 2003 valt att dra sig ur icke-spridningsavtalet, har förts till och från alltsedan dess men med uppehåll och utåt sett dikterat av Pyongyang-regimen.⁵⁹

Burma

Burmas historia liknar på flera sätt Koreas, där även äldre tvister med Kina står att finna, men till skillnad mot Korea är Burma helt självständigt då det 1886 koloniserats och införlivas som en provins i Brittiska Indien. Även Burma ockuperas av Japan under VK II, men kvarstår formellt som Brittisk koloni intill 1948. Det moderna Burma har präglats av politisk turbulens där inte minst ett antal militärkupper påverkat utvecklingen. I och med militärkuppen 1962 antar även Burma en kommunistisk linje som man senare väljer att avvika ifrån. Burma är ett land rikt på naturtillgångar och med delad landgräns till fem stater vilket i grunden skulle kunna borge för välstånd, men där de senaste årens ekonomiska politik hämmat landets utveckling.⁶⁰ Burma har utöver detta även att hantera omfattande problem med narkotikaproduktion. Både motståndsrörelser och militärregimen har anklagats för att använda narkotikan som inkomstkälla, trots att regeringen utökat möjligheterna att utdöma dödsstraff för narkotikarelaterade brott.⁶¹

Burma har – i likhet med Nordkorea – utvecklas under 1900-talets senare hälft till ett mycket isolerat land. En oavbruten intern maktkamp vittnar om ett instabilt land som sedermera utvecklas till en militärdiktatur. Ett snabbt insteg i uppsatsen hitre tidsgräns visar ett Burma där Aung San Suu Kyi återigen sätts i husarest. Men under 2003 sjösatte också militärjuntan *State Peace and Development Council* (SPDC), det sjustegsprogram mot demokrati vars avsikt har varit att bana väg till *fria och rättvisa* val (november 2010). Likt Nordkorea har sedan utvecklingen präglats av isolation och någon form av cykliskt framgångsmaskineri som alltid tycks återgå till sitt ursprungsläge. Omvärlden har bland annat besvarat situationen med sanktioner och i detta fall har EU tagit en tydlig och tongivande roll. I fallet Burma grundar sig dock sanktioner främst på landets avsaknad av demokrati och mänskliga rättigheter. Tvångsförflyttningar, politiskt motiverade gripanden och tvångsarbete nämns som exempel på överträdelser som regimen gjort och gör sig skyldiga till. Media-, yttrande- och organisationsfrihet existerar knappast. I fallet Burma blir dock sanktioner än mer komplicerade än i Nordkorea eftersom de förutom handel berör visumförbud och förbud mot bilaterala biståndsprojekt, vilket också kan leda till att befästa landets isolation. Just kontraproduktiviteten i vissa sanktioner blir det huvudsakliga argumentet för asiatiska länder

⁵⁸ Weissmann, 2008, s. 153

⁵⁹ Ibid 153-169

⁶⁰ <http://www.ne.se/burma/1065715>

⁶¹ Lintner, 1994

Hak & Yongnian, 2009, s. 618

http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf

att inte följa västvärldens uppmaning till sanktioner efter 2003. I Kinas fall gör man redan 1988 klart för omvärlden att man inte har för avsikt att lägga sig i Burmas interna problem och därmed inte heller införa några sanktioner. Det ömsesidiga förhållandet länderna emellan måste bygga på vänskap och handel där Kina också visar ett intresse för de naturtillgångar som finns i Burma.⁶²

Som ofta då det gäller interna konflikter krävs en ”eye opener” för att omvärlden skall reagera och som den senaste stora i Burmas fall torde militärregimens hantering av de fredliga demonstrationerna 2007 räknas. Men Burma är och har under en längre tid funnits med på FN:s dagordning. Kärnfrågorna är då generellt de som tidigare nämnts med mänskliga rättigheter, demokrati och oppositionens möjligheter att verka som återkommande.⁶³ I fallet Burma återfinns exempel på hur Kina och Ryssland, i egenskap av permanenta medlemmar i säkerhetsrådet, blockerat förslag på sanktioner – resolution. 2007 motiverade Kina detta delvis genom: “the matter was an internal affair of a sovereign State and did not pose a threat to international or regional peace and security”. Allt sedan dess har säkerhetsrådet genom officiella uttalanden regelbundet försökt få förändringar till stånd, men utan någon större framgång.⁶⁴

I november 2010 hölls således det som officiellt skulle framstå som fria val, men som strikt reglerats av militärregimen i syfte att garantera dess regeringsmakt. Valet ersatte också de demokratiska valen från 1990 och därmed anses ordningen vara återställd. Burmas Nationella Demokratiska Förbund bojkottade valen, som också fördömts flertalet västerländer, medan FN officiellt visat sig mer avvaktande.⁶⁵

Tatmadaw – Burmas försvarsmakt – skapas 1948 och har då tidigt att förhålla sig till det kommunistiska Kina. Tatmadaw utformas då främst för att möta väpnat angrepp från närliggande länder – i synnerhet Kina – ett hot som sedermera nedprioriterats till förmån för intern upprorsbekämpning. Vid det militära maktövertagandet 1988 revideras dock synen på de väpnade styrkorna, inte minst genom upplevt hot från andra länder. Nu uttalas att Tatmadaw har två primära mål – att försvara landet mot yttre fiende, respektive intern upprorsbekämpning. Dimensionering mot dessa hot tycks vara gällande än idag, men anmärkningsvärt är att man trots isolering aktivt följer global, militärteknisk utveckling i syfte att förnya Tatmadaw. Tatmadaws materielpark är dock relativt föråldrad där huvuddelen främst härstammar från Ryssland och Kina, men där Kina än idag förser Burma med militärtekniskt kunnande och materiel. Inställningen till externa hot lever uppenbarligen kvar över tiden, men huvudfokus för Tatmadaw ligger numera tydligt på upprorsbekämpning.⁶⁶

⁶² <http://www.regeringen.se/sb/d/2520/a/13747>

http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/11699/a/121302>

Kleine-Ahlbrand & Small, 2008, s. 3

Taylor, 2009, 468-470.

⁶³ http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf

⁶⁴ <http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8939.doc.htm>

⁶⁵ http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf

⁶⁶ Myoe, 2009, s. 17f, 33, 37f, 42, 200-206

Hak & Yongnian, 2009, s. 619

Resultat historiens påverkan på dagens situation

Man bör notera att det *Röda Kinas* påverkan på de båda staterna varit begränsad sedan slutet på VKII. Då Kina agerat har de uppenbarligen gjort detta för att skydda egna intressen snarare än att positionera sig. Då Kina sluter upp bakom Nordkorea 1950 föreligger ett hot mot staten Kina och när Kina stödjer Burma och avvärjer sanktioner försvarar Kina indirekt sin egen inrikespolitik, men begränsar även yttre påverkan på sina angränsande stater. Ett *säkerhetsdilemma* sägs uppstå av en åtgärd genom vilken en stat försöker garantera sin överlevnad. Kan förändringarna minimeras och påverkas – styras – torde detta minska risken för ett *säkerhetsdilemma* med nya aktörer eller grannstater som inte kan kontrolleras. I nästa steg utmanas då inte heller den regionala *hegemonin*. Historiskt sett ser vi därmed tecken på hur Kina utökat sitt inflytande på såväl Burma som Nordkorea samtidigt som andra aktörers påverkan på dessa stater reducerats. Vi kan skönja tecken på att alla tre stater länderna handlar på ett sätt som påminner om *interdependens*, men det är främst Kinas villkor och påverkan som tycks ha varit vägvisande.

Kinesiska intressen

Kina har under de senaste åren alltmer aktivt verkat för en stabil omvärld, detta rör inte minst den egna regionen. Det finns få indikatorer på att det är äkta altruism som driver denna utveckling, då flera aktiviteter direkt eller indirekt tycks syfta till att främja landets ekonomi. Kinas försvarsmakt har också fått en naturlig del i detta som är olik andra länders agerande. En betydande skillnad är att Kina agerar regionalt och globalt på ett sätt som vi inte tidigare sett, vidare kritiserar Kina för bristande transparens och otydliga ambitioner.⁶⁷ USA menar att kinesiska försvarsmakten genom en större öppenhet skulle minska risken för missförstånd, då detta i sin tur skulle kunna ge upphov till ett *säkerhetsdilemma* i Kinas närområde, men också med överspridning globalt. Kina hanterar bland annat detta genom att vartannat år presentera en webbaserad vitbok – *China's National Defense*.⁶⁸

Redan i inledningen av vitboken redovisar Kina tydligt sina övergripande målsättningar, där inte minst ekonomisk tillväxt och ökat välstånd i en alltmer öppen värld får agera målbild. Kinas alltjämt växande försvarsmakt motiveras logiskt genom att beskriva hur Kina idag har moderniserings-/utvecklingsbehov i jämförelse med andra stater. Kina redovisar också en bild av en omvärld där några av världens inflytelserika länder omstrukturerar sin säkerhetsstrategi, med ökade försvarsanslag som resultat. Vidare presenteras en omvärld med såväl nytillkomna hot som nya uppgifter för en försvarsmakt som uttrycks vara: [rent defensiv till sin natur]. Kina uttrycker förvisso oro för regionala oroshärdar men väljer annars att understryka det goda samarbete man har med såväl ASEAN som Japan och Sydkorea. Däremot kan man uppleva att det är med emfas Kina trycker på vikten av att kunna hantera ett antal, nu namngivna, interna problem i form av separatistgrupper. Sammantagit beskriver man en bild av en fredsälskande nation vars syften är goda och leder till fred och välstånd. Även om de *realpolitiska* ställningstagandena är tydliga skulle man något cyniskt kunna beskylla Kina för gammal hederlig rysk *maskerovka*. Men bortsett att Kina nedtonar stormaktsambitionen är det svårt att bestrida att beskrivning av kinesiska försvarsmakten väl stämmer överens med Kinas självbild. Detta torde vara en del av den *milieu shaping* man arbetar för, där måhända

⁶⁷ Huldt, s. 2007, 55-61, 173-192

⁶⁸ Hellström, 2009, s. 8-9

http://www.gov.cn/english//official/2009-01/20/content_1210227.htm

proportionerna mellan problemen ur ett västperspektiv kan anses fel viktade, men där Kina tydligt visar vilka värden man värnar och kommer att försvara.⁶⁹

Nordkorea

Nordkorea förfogar förvisso över diverse naturtillgångar, men bortsett detta så finns det få saker man ekonomiskt kan betrakta som direkta kinesiska intressen. Trots detta beskrivs ibland den ur ett kinesiskt perspektiv mest gynnsamma situationen som ett dagens Nordkorea, men med en stabil inrikespolitik, ett oförändrat förhållande till Sydkorea och utan nukleär förmåga. Utöver detta skulle regionen naturligtvis gynnas av en mindre hårdför retorik i frågor som rör konflikten på den koreanska halvön. Men som man påpekar i FOI-R – 2844 – SE deklarerar inte Kina längre Nordkoreas kärnvapenprogram som ett hot i den senaste vitboken.⁷⁰ Om syftet med detta är att avdramatisera hot, deklarerar sin egen styrka eller att Kina lever i uppfattningen att Nordkoreas kärnvapen *de facto* inte utgör något hot mot Kina vet man bara i Peking.⁷¹

Burma

I fallet Burma framstår situationen som att det finns direkta ekonomiska incitament för såväl handelsutbyte som att garantera säkerhet i regionen. Förutom de naturtillgångar som Burma förfogar över har det bilaterala handelsutbytet också varit en hjälp för Kina att utveckla provinserna Yunnan and Sichuan. Genom Burma återfinns också handelsvägarna genom Indiska Oceanen – en förutsättning för att Kina på sikt skulle kunna bedriva konkurrenskraftig handel och sjöfart, oberoende av den trånga passagen genom Malackasundet, men också för att balansera ett växande Indien.⁷²

Burmas militärjunta och dess ledare har alltsedan 2003 implementerat en egen demokratisk väg där de efter förändringar i konstitutionen befäster sin makt, men samtidigt också söker en global acceptans. Arbetet mot den omfattande drogproduktionen kan ses som tecken på samarbetsvilja, även om bekämpning av opiumhandeln också är ett sätt att indirekt hantera intern upprorsbekämpning.⁷³ Allt detta är dock åtgärder som understödjer kinesiska målsättningar. Bortser man från intern upprorsverksamhet i Burma, som skapar viss osäkerhet i regionen, framstår risken för en regional smittspridning mer lätthanterlig än i fallet Nordkorea. Något cyniskt skulle man kunna tänka sig att nuvarande Burma är det idealiska grannlandet till Kina. Det begränsade antalet länder med vilka Burma idkar handel skänker några få stater ett monopol på särintressen inom Burma. En ökad möjlighet att använda Burma som transitland för transporter ger för Kina avsevärt förkortade handelsvägar till såväl Mellanöstern, Afrika som Europa, dessutom utan passage genom Malacka-sundet.⁷⁴

Resultat kinesiska intressen?

Vitboken utgör inget undantag över Kinas nedtoning av egen regional ställning och påverkan. Vitboken beskriver en nationell identitet som på intet sätt skall kunna ge upphov till ett *säkerhetsdilemma*, där motiveringen till ökade försvarsanslag knyts till interna problem, jämförelse med andra nationer (moderniseringsbehov) och nya hot som inte knyts till en eller

⁶⁹http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_2.htm
http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_3.htm
http://www.gov.cn/english/official/2009-01/20/content_1210227_4.htm

⁷⁰ Hellström, 2009, s. 12

⁷¹ Ibid

⁷² Shee, Poon Kim, 2002, s. 18

Hak & Yongnian, 2009, s. 627-630

⁷³ Taylor, 2009, s. 439

⁷⁴ Panda, 2010, s. 2

flera stater. Stormaktsambitionerna tillbakavisas också konsekvent. Även om de artikulerade intressena understryker egen ekonomisk tillväxt så beskriver man också värdet av mellanstatliga samarbeten genom institutioner, vilket rimligtvis officiellt sett torde signalera en acceptans för *interdependens*. Är detta skrivet i syfte att påvisa för grannstater lämpliga vägval är det direkt översättningsbart såsom *milieu goals*. I fallet Burma skulle detta då kunna förklara vad som exempelvis initierat drogbejämpning och demokratiseringsprocess.

Ett isolerat säkerhetskomplex

Gemensamt har Burma och Nordkorea att de ignorerat världssamfundets försök att påverka utvecklingen i de båda länderna. Endera har man avvisat påbud om förändring eller har man synnerligen effektivt använt dessa som handelsvara. Kina har med sin särställning som allierad alltmer uppdragits att hantera Burma och Nordkorea utifrån yttre krav på förändring, men naturligtvis är detta förknippat med en hel del implikationer.

Som tidigare nämnts har Kina tydligt uttalat att de inte kommer att lägga sig i det som kan anses vara interna angelägenheter för en suverän stat. Allt annat vore också ett politiskt självmål eftersom detta är det sätt Kina själva vill bli bemötta på. Historiskt sett finns också dessa band ömsesidigt mellan länderna. Då Kina undvikit att uttala sig negativt om Burma har detta bemötts med att Burma försvarat kinesiskt agerande, som exempelvis Himmelska Fridens Torg, 1989. Kina har också bemött västerländers fördömanden av Burma genom att beskylla dessa för att medvetet inkräkta på Burmas integritet som stat. Denna utåt sett ömsesidiga respekt nedtonar problemen och öppnar på samma gång upp för de samarbeten i form av handel som gynnar de båda staterna. Det bör dock påtalas att det inte råder något motsatsförhållande till att Kina samtidigt välkomnar en ekonomisk reform och en demokratiseringsprocess, men att dessa mål bör betraktas som *second-order concern* och knappast prioriteras högre än landets strävan efter politisk stabilitet i grannlandet Burma.⁷⁵

Kina – en stormakt på tillväxt

Att Kina i grund och botten har globala stormaktsambitioner och inom en överskådlig framtid kommer att betraktas som sådan tycks det vara få som tvivlar på. Det har därför kommit att bli omvärldens balansgång att avgöra måttet av inflytande som Kina skall tillåtas utöva regionalt och globalt. Inom UNSC återfinns ofta Kina som nyckeln till framgång på grund av dess geografiska placering, men också på grund av dess utrikespolitik och stor möjlighet till regional påverkan. Frågan i vilken mån Kina kan påverka regimen i Burma diskuterats alltjämt, men diskussionen utgörs av hypoteser intill dess att man inom FN beslutar sig för att utöva påtryckning mot Kina i frågan. Sannolikt skulle Kina kunna påverka situationen avsevärt mer än vad som idag sker, men initialt till priset av en politisk instabilitet i regionen. Den direkta möjligheten till påverkan torde dock vara begränsad i fallet Burma eftersom landet har flera handelspartners och att då från världssamfundets sida framtvunga ett kinesiskt agerande som får konsekvenser för Kinas egen ekonomi torde knappast vara en klok eller långsiktig lösning. Vidare så hävdar Buzan & Wæver att Kina genom sitt engagemang i Burma väckt en oro regionalt som tvingat övriga nio stater inom Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) och Indien att engagera sig på ett sätt som bidragit till minskad isolation – *den indirekta metoden*. Detta skulle mycket väl kunna vara ett medvetet *milieu goal*. Buzan och Köpenhamnsskolan diskuterar regioner utifrån *säkerhetskomplexeorin*. Beroende på utifrån vilken typ av säkerhet som diskuteras blir det svårt att hitta de exakta

⁷⁵ Myint, 2000, s. 121-127

Wallensten, Staibano & Eriksson, 2004, s.10

gränserna för hur säkerhetskomplexen kan delas upp vilket är en rimlig förklaring till att Kina ibland bedriver en avvaktande utrikespolitik.⁷⁶ Aktiv påverkan inom ramen för ett visst *säkerhetskomplex* kan helt enkelt påverka fel aktörer och därmed utlösa ett *säkerhetsdilemma*.

Kina tillbakavisar regelmässigt egna stormaktsambitioner, även långsiktigt. Istället framhärdar de att landets utveckling inte kommer att skada eller hota någon annan stat. Exempel på detta är den kinesiske Premiärministern Wen Jiabao ord från 2007: "China is committed to peaceful development [...] China's development will not affect or threaten any country[...] It will not seek hegemony[...] It will never seek hegemony even when it is developed".⁷⁷ Även om det råder misstankar mot detta finns det också indikatorer på att situationen i regionen i kombination med denna typ av uttalanden är av godo. I *The Korean Journal of Defense Analysis* 3/2009 beskrivs ett ökat militärt hot från Nordkorea som en god ursäkt för Japan att revidera sin utrikespolitik och dimensionera sig mot ett ökat militärt hot från Kina. Japan tycks ogärna explicit uttrycka sin oro över utvecklingen i Kina. Men i denna artikel återfinns också en intressant hypotes som antyder att Nordkorea och dess aggressiva agerande kan öka stabiliteten i området. Nordkoreas agerande bidrar till att bibehålla fokus på ett gemensamt problem som enar länderna och manar till en konstruktiv dialog – bland annat genom sexpartssamtalen. Dessutom får man förutsätta att situationen kan skapa en ökad maktbalans utan uttalad aggression och med minskad risk att detta genererar ett regionalt *säkerhetsdilemma*.⁷⁸

Inte minst Kinas divergerande förhållningssätt till Burma och Nordkorea har resulterat i att de båda staterna måste hanteras olika, såväl regionalt som globalt. Även om Kina framgent framhärdar att Burmas problem är av intern karaktär, medan de i fallet Nordkorea knappast kan hävda dito, torde de båda konflikterna vara möjliga att lösa genom ett ökat kinesiskt engagemang. Vad avser Burma har Kina inte bara uttalat att det är en intern angelägenhet utan också att Burma inte utgör något hot för regional fred och säkerhet. Det finns få incitament för Kina att revidera denna uppfattning så länge världssamfundet inte anförtror Burmas utveckling på någon annan regional aktör.⁷⁹

Resultat stormaktsambitioner

Huvuddelen av studerade källor tycks eniga om att Kina bör betraktas som en *hegemoni*, om än bara regional. Påståendet tillbakavisas av Kina, men det är utifrån betraktarens ögon som Kina måste förhålla sig till *säkerhetsdilemmat*. Kina agerar relativt passivt på ett sätt som ändå påverkar regionen och bidrar till avspänning, men de gör det på egna villkor och utan spår av större politiska eftergifter.

Nordkoreas kärnvapen

Beslutet att utveckla kärnvapen i Nordkorea har tolkats på flera sätt, men att Nordkorea såsom stat upplever ett existentiellt hot torde dock vara starkt bidragande. Genom först en uttalad ambition och senare en nukleär förmåga kan Nordkorea inte bara kompensera en föråldrad krigsmakt, man har redan visat prov på hur detta kan tvinga motparter till förhandling, hur dessa kan styras och dessutom utgör man för första gången ett reellt hot mot andra stater än bara Sydkorea.

⁷⁶ Wallensten, Staibano & Eriksson, 2004, s.16

Guo & Alvin, 2007, s. 19-20

Buzan & Wæver, 2003, s. 164-165

⁷⁷ Hagström & Turesson, 2009, s. 305-309

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Guo & Alvin, 2007, s. 6, 9

Samtliga aktörer inom ramen för sexpartssamtalen (USA, Japan, Sydkorea, Kina och Ryssland) har gemensamt att de själva eller en nära allierad förfogar över kärnvapen, men också att de på något vis kan hotas av nordkoreanska kärnvapen.⁸⁰ Det råder dessutom en uppfattning om att Nordkorea utbyter kärnvapentechnologi med andra stater vilket ytterligare, om än bara indirekt, kan äventyra den säkerhet och stabilitet som Kina eftersträvar.⁸¹

Kalla krigets slut innebar inte bara ett minskat stöd från de forna allierade (Kina och Ryssland) utan följdes även av minskad kinesisk energiförsörjning som ytterligare synliggjorde Nordkoreas sårbarhet. Under tiden för Nordkoreas första ansats till att utveckla kärnvapen bar USA ledartröjan, men detta förändras efterhand som kinesiska intressen hotas. När man 2003 inleder sexpartssamtalen utvecklas Kinas roll mot mer ansvarstagande. Hösten 2005 enades samtliga deltagare vid sexpartssamtalen om att koreanska halvön skulle göras kärnvapenfri. Man bör då beakta att detta också sägs vara en nordkoreansk strävan som Kim Il Sung uttryckt på sin dödsbädd.⁸² Dagens sanktioner mot Nordkorea har en direkt koppling till kärnvapenfrågan. Med nordkoreanska maktutspel och IAEA:s rapport att man i Libyen funnit nordkoreansk uran blir inte minst Kinas roll i UNSC trendbrytande. Efter att Nordkorea under sommaren 2006 testat såväl långdistansmissiler som kortdistansrobotar antogs FN-resolution 1695 ”Demands Suspension of All Related Ballistic Missile Activity; Urges Country to Return Immediately to Six-Party Talks Without Precondition”, i syfte att förneka Nordkorea utveckling av massförstörelsevapen. Svaret blev i oktober 2006 Nordkoreas första provsprängning av kärnladdning, som i respons gav mer omfattande sanktioner genom FN-resolution 1718. I december 2006 är det just genom påtryckningar från Kina som sexpartssamtalen återupptas enligt 2005 års *roadmap*. Den senaste skärpningen av sanktioner, FN-resolution 1874, antogs i juni 2009 efter ytterligare provskjutningar och provsprängningar. Man bör också beakta att Nordkorea initialt hotar med att betrakta FN-sanktioner som en krigsförklaring, något som Kina, måhända efter underhandskontakter med Pyongyang, senare väljer att ignorera.⁸³

Sexpartssamtalen som förts sedan 2003 tycks alltid leda till ett Nordkorea som efter hot och i utbyte mot energistöd och garantier för landets säkerhet går med på att avbryta utveckling, respektive nedmontera kärnvapen, men som därefter istället väljer att avbryta samarbetet. 2006 års provsprängningar talar dessutom för att utvecklingen framskridit och att nordkoreansk förhållning varit en medveten strategi. Men detta obstruerande till trots framstår det ändå som om Pyongyang-regimen alltid beaktar Kina innan man skrider till handling. Kontakten med Kina förblir en förutsättning för Nordkoreas och Kim-dynastins överlevnad. Mikael Weissmann hävdar dessutom i studien *Understanding East Asian Peace* att Kinas agerande i just kärnvapenfrågan vid flera tillfällen varit starkt bidragande till att inte situationen eskalerat än mer – med den uppenbara risk för krig som faktiskt förelegat i perioder. “To sum up, China’s involvement has been central both to prevent war at times of crisis, and for efforts to build peace”.⁸⁴ Men även om Kina retrospektivt kan ses som den aktör som löst akuta kriser och inför framtiden är en förutsättning för fortsatta samtal har sexpartssamtalen till stor del misslyckats med sitt syfte – att lösa kärnvapenfrågan och avveckla kärnvapnen på den koreanska halvön – vilket till del borde bero på att Pyongyang-

⁸⁰ Rydqvist & Hellström, 2009, s. 32

⁸¹ Panda, 2010

⁸² Internationella studier, 2009, s. 71
<http://www.regeringen.se/sb/d/9564>

Weissmann, 2009, s. 163-164

⁸³ <http://sweden.gov.se/sb/d/9564>

⁸⁴ Weissmann, 2009, s. 164

regimen inte funnit att de haft tillräckligt starka incitament för att avbryta sitt kärnvapenprogram.⁸⁵

Weissmann väljer att dela upp tiden sedan 1990 i tre koreanska kärnvapenkriser. Den inledande krisen (inledande delen av 1990-talet) utvisar ett Kina som initialt är både undvikande och motvilligt till att aktivt påverka Nordkorea till eftergifter. Dock förändras kinesiskt agerande successivt så att man under de två första kriserna aktivt avvärjer föreliggande krigshot till att man under de senaste åren bidragit till att hämma utvidgningen av kärnvapen i östra Asien. Kina har över tiden för sexpartssamtalen visat att man besitter makten att tvinga Nordkorea till förändring och till förhandlingsbordet, något man dessutom vid flera tillfällen utnyttjat. Tolkar man Weissmann får detta ses som reaktion på att man initialt gett Nordkorea ett alltför stort handlingsutrymme att råda över sin egen situation. Weissmanns påstående om att det idag är svårt att analysera vad som är frukten av öppna påtryckningar respektive vad som framförts som tyst diplomati torde knappast vara en överdrift. I detta fall framstår situationen som om det faktiskt är direkta hot i form av kinesisk maktutövning som föranlett förändring. Ett öppet exempel på detta är då Kina under den andra kärnvapenkrisen ökar sin militära närvaro vid den nordkoreanska gränsen.⁸⁶

Resultat kärnvapenfrågan

Oavsett om Kina i grunden betraktat kärnvapenfrågan som en intern angelägenhet eller inte och kanske rentav en *second-order concern* utgör detta det kanske tydligaste exemplet på då Kina frångår principen att inte direkt styra utvecklingen i en suverän stat. Hotet mot den regionala stabiliteten och kanske rentav Kinas säkerhet har varit uppenbar och då Kina tappat tålamodet med ett alltjämt obstruerande Nordkorea väljer de att stegvis demonstrera sin *makt* för att styra Nordkorea rätt. Detta sker dock först då situationen riskerar att utlösa ett *säkerhetsdilemma*. Om Kina vanligtvis tillämpar *milieu shaping* torde detta vara ett avsteg från denna policy, detta skulle kunna förklaras med att Kina inte anser att man kan driva och uppnå egna *milieu goals* inom ramen för sexpartssamtalen. Weissmann tolkar dessutom den uttalade återgången till en ”normal relation” som att Kina signalerar sin frustration och påvisar att Nordkorea oavsett uppträdande inte kan förvänta sig ett passivt Kina. Ur kärnvapenkriserna skulle således ett latent hot växt fram som Nordkorea måste förhålla sig till i framtiden.

Kärnvapenfrågan i allmänhet och denna förändring i förhållande till Nordkorea i synnerhet torde enligt *lika utfalls-designen* beskriva beslutstillfällena där Kina väljer att demonstrera regional makt och överväger nya metoder för att säkerställa bibehållen stabilitet och i detta fall till och med avvärja ett uppenbart hot om krig.⁸⁷

Nytt ledarskap och/eller förändring?

The Dear Leaders hälsa sviktar uppenbarligen och hans officiella framträdanden har varit få de senaste åren. CSIS, som i januari 2008 presenterat en kinesisk intervention som möjlig, presenterar i oktober samma år en rapport – *Post-Olympic Hangover: New Backdrop for Relations* – i vilken man förvisso beskriver en intervention som möjlig, men osannolik. Istället beskriver man ett troligt scenario där Kina förväntas invänta en presumtiv arvtagare som de aktivt kommer att supporta, oavsett val av ledarskap.⁸⁸ Något som styrker detta är det

⁸⁵ Weissmann, 2009, s. 153-164

⁸⁶ Ibid, s. 158-164

⁸⁷ Ibid, s. 164

⁸⁸ Snyder, 2008, s. 3

faktum att kinesiska experter på Nordkorea 2008 uttrycker att Nordkorea är och förväntas förbli politiskt stabilt under åtskilliga år, men att en ekonomisk reform är en förutsättning för en bestående stabilitet.⁸⁹ I september 2010 utnämndes Kim Jong Un till general och därmed tycks frågan om successionen inom Kim-dynastin vara avklarad. Hur Kina verkligen ställer sig till detta är oklart, men än så länge har valet inte föranlett några anmärkningsvärda reaktioner. När Nordkorea utförde granatattacken mot den Sydkoreanska ön Yeonpyeong, i anslutning till tolkar dock Jerker Hellström situationen som att detta rör sig om ett sätt att etablera Kim Jong Un som militär ledare inför ett förestående maktskifte.⁹⁰ Vad är då en trolig inställning till detta ur ett kinesiskt perspektiv? Med vetskapen om vad en nordkoreansk kollaps skulle kunna innebära tycks det trots allt vara ett alternativ med relativt låg risk för att utlösa ett *säkerhetsdilemma*.

I CSIS-rapporten *The U.S., China, and Preparing for North Korea's Demise*, beskrivs en välkänd bild av hur den nordkoreanska militära eliten skapar situationer som rättfärdigar sitt ledarskap och sin existens. Nationens överlevnad (med bibehållet ledarskap) framställs ofta som det yttersta målet med nuvarande politik, men hur länge kommer detta att fungera? Det nordkoreanska kärnvapenprogrammet kan i motsats till vad som tidigare beskrivits också underminera kinesisk säkerhet och därmed bidra till osäkerhet och ökad upprustning – *säkerhetsdilemmat*. Artikeln beskriver dock implicit ett land som går mot ruinens brant och vilket ansvar ett antal aktörer har för att hantera nordkoreanskt ledarskap, bevakning och en eventuell återförening. Bilden är ganska klassisk och tar också hänsyn till den problematik en övergång till ett *alternativt* Nordkorea/enat Korea skulle innebära. Man bör dock ta i beaktande att CSIS i januari 2008 uppmärksammades för en rapport där man inte utesluter en ensidig kinesisk intervention av Nordkorea, om möjligt med stöd av FN. Rapporten grundade sig bland annat i uttalanden av kinesiska militärforskare som uppenbarligen såg alternativa lösningar till *milieu shaping*.⁹¹

Resultat ledarskap

Beskrivningen utifrån valda källor är inte entydig, men grunden utgörs av *hegemonin* med dess olika handlingsalternativ att hantera ett *säkerhetsdilemma*. Kombinationen av nordkoreanskt och kinesiskt agerande visar på en tilltro till att kunna påverka framtidens Nordkorea, även om den idag inte kan beskrivas som *milieu shaping*. Senare i analysen kommer detta agerande att jämföras med uttalade ambitioner och relationer. Vi bör dessutom beakta att den tysta diplomati som omnämns i *kärnvapenfrågan* även här spelar en stor roll. Anmärkningsvärt är också det faktum att även kinesiska militärforskare beskriver en ensidig kinesisk intervention som möjlig.

Maktkomplexitet med dubbla budskap

Beträffande Nordkoreas framtid så bör vi först konstatera att historien har haft mycket svårt att förutse dagens situation såväl lång- som kortsiktigt och i det fall profetiorna stämt får man också ta med i beräkningarna att bredden på framtidsscenarior omfattar de flesta tänkbara och otänkbara händelser. David C. Kang på CSIS beskrev så sent som i februari 2011 hur omvärlden förväntar sig att Kina måste kräva ett av Nordkorea större ansvarstagande. Kang kritiserar Kina för att inte agera och att Sydkorea befarar att detta sker i syfte att formellt eller informellt utöka sitt inflytande på den koreanska halvön. Därmed belyses även paradoxen i omvärldens syn på kinesiskt agerande – hur Kina än gör så blir det fel, antingen för passivt

⁸⁹ Glaser, 2008

⁹⁰ http://www.foi.se/FOI/Templates/NewsPage___9692.aspx

⁹¹ Bennet & Julie, 2009

eller för offensivt och expansivt. Kang lägger förvisso en historisk grund till sin syn på det bilaterala förhållandet, men oaktat detta skulle resultatet av en kinesisk intervention inte gå att förutsäga. Avslutningsvis belyser Kang ännu en hämmande faktor: "China-North Korea relationship is important and perhaps even the key to unlocking the North Korean problem. But probably China has less influence than we think, and the extreme scenarios – both positive and negative – are probably unlikely to occur".⁹² Kang belyser en viktig del av den regionala problematiken. Likt Tysklands roll i Europa presenteras farhågor av intelligande stater oavsett scenario och inte sällan med utgångspunkt från en smärtsam, gemensam historia. Det finns då inget handlingsalternativ som höjer Kina utöver misstanken att odla stormaktsambitioner.

Oron för hur stort inflytande och makt Kina skall tillåtas utöva regionalt tycks dock stå bortom flera aktörers kontroll, till viss del även Kinas. Paradoxen att USA och dess regionalt allierade vill se Kina styra Nordkorea hårdare och samtidigt begränsa regionalt inflytande tycks alltmer bli en icke-fråga. Weissmann uttrycker att USA "lagt ut konflikten på *entreprenad*" [förf. övers.] till Kina, vilket är en bild som väl överensstämmer med USA:s agerande.⁹³ Kinas särställning som allierad tycks vara en förutsättning för förhandling med Nordkorea. Kina kan därmed tvingas tangera gränsen till att själva sätta den regionala *maktbalansen* ur kontroll vilket då mycket väl skulle kunna ge upphov till ett *säkerhetsdilemma*. Kinas medvetenhet om dessa risker får förutsättas vara starkt bidragande till den försiktighet och tolerans som Kina kritiserats för.⁹⁴

Relationer präglade av interdependens

Burmas egen demokratiseringsprocess genom SPDC tycks inte förändrat omvärldens uppfattning om det burmesiska ledarskapet, men under dess inledande år har det spelat en viktig roll för Kina. Kina har förvisso haft att förhålla sig till drog- och gränsproblematik med risk för att interna oroligheter skall sprida sig, men i sken av en demokratiseringsprocess har Kina kunnat fullfölja sin exploatering av Burma.⁹⁵ Kina har dessutom aktivt bidragit till Burmas och Tatmadaws utveckling, men till stor del på burmesiska villkor. Även om förhållandet skiljer sig i förhållande till hur Kina behandlar andra stater talar mycket för att det är just *milieu shaping* som varit ledstjärnan. Burma har i skuggan av Kina tillåtits att utvecklas som en stabil stat enligt den anarkiska modellen, men på ett sätt som gagnat kinesiska intressen och utan att det inkräktat på den makt Kina besitter i regionen. Jämfört med Nordkorea kan man i fallet Burma se en konsekvent hållning till sin icke-interventionspolitik där Kina blockerat resolutioner om sanktioner mot Burma i UNSC 2006, men där man också genom förhandling med Burma fått FN-inspektioner till stånd.⁹⁶ Utåt sett vittnar detta om att Kina har en särställning som förhandlare och medlare. Det är naturligtvis omöjligt att svara på hur Kina hanterar dessa frågor bilateralt och genom tyst diplomati, men det finns inget stöd i källor som indikerar att Kina demonstrerar sin makt för att tvinga Burma till eftergifter.

⁹² Kang, 2009

⁹³ Weissmann, 2008, s. 168

⁹⁴ Ibid, s. 165-169

⁹⁵ Hak & Yongnian, 2009, s. 625-627

⁹⁶ Kleine-Ahlbrand & Small, 2008, s. 7

Aktuella utmaningar rörande relationen till Nordkorea

Bortsett kärnvapen finns det flera skäl för Kina att sträva efter *status quo* i frågan om Nordkorea.⁹⁷ Kina är i princip den enda partnern i regionen och detta med viss påverkan på hur Nordkorea styrs. Nordkoreas geografiska position innebär också att det utan Kinas samtycke är svårt att förändra och utveckla utbytet med andra länder under rådande situation. Utan bistånd från varken Kina eller Sydkorea skulle Nordkorea omgående kollapsa. Kina skulle då bland annat vara tvungen att förhålla sig till: 1. Massflykt; 2. En än mer oviss framtid om Nordkoreas framtid och politiska vägval. Om ändå en kollaps skulle uppstå skulle Kina enligt FOI-R-2745; ”förhålla sig pragmatiskt och ha goda förutsättningar att tillsammans med USA, Sydkorea och kanske Japan lösa säkerhetsproblematiken på ett för Kina acceptabelt vis”. Men risken Kina löper då är densamma som vid en återförening av Korea. Plötsligt skulle Kina då kunna dela landgräns med endera Sydkoreas eller USA:s väpnade styrkor. Man kan inte heller utesluta att USA:s påverkan på regionen ånyo skulle öka, något som Kina direkt skulle motsätta sig.⁹⁸ Det faktum att Kina stått som värd för sexpartssamtal har ytterligare stärkt statens position. Vidare framstår Kina (och Ryssland), under rådande förhållanden, som relativt neutralt jämfört med övriga länder, som på ett eller annat sätt bär historiska ok. Detta innebär också att övriga aktörer accepterar att Kina stärker sin maktposition. FOI-R-2745 förutspår att Nordkoreas fortlevnad kräver att landet öppnar sig mot omvärlden, men att kollapsen ändå kan vara nära förestående. Men vad talar egentligen emot att Kina, under en tid då ingen av länderna på den koreanska halvön aktivt arbetar för ett återförenat Korea, med den makt man *de facto* besitter, använder Nordkoreas framtid och överlevnad som handelsvara. Om nu Pyongyang-regimens överlevnad står i centrum tycks Kina vara det enda alternativet till räddning. Har inte såväl Kina – i egenskap av regional stormakt – som Nordkorea tillräckligt starka incitament för att återskapa det ursprungliga Nordkorea? En bilateral uppgörelse och lösning i kärnvapenfrågan skulle innebära att sanktioner hävs och att Kinas position ytterligare stärks såväl regionalt som globalt. Med Kina som fortsatt handelspartner skulle Nordkoreas möjligheter till självständig överlevnad öka. Även om det skulle motsätta den nordkoreanska konstitutionen är det kanske endast under dessa förutsättningar Koreakriget skulle kunna få sitt fredsavtal. Det skulle dessutom på sikt varken utesluta minskad isolering eller en återförening av Korea.⁹⁹

Weissmann beskriver vilka värden som Kina värnar och till del även hur dessa prioriteras. Det framgår bland annat att kärnvapenfrågan isolerat tycks vara underordnad alla lösningar med fredlig utgång, vilket inte är det minsta anmärkningsvärt. Detta torde än en gång vittna om ett Kina som kräver en viss ordning, men ändå visar en hög toleransnivå till det som faller inom ramen för vad en suverän stat skall tillåtas råda över. Framtidsfrågan presenterar Weissmann som att Kina försöker uppnå varaktig fred genom att övertyga Nordkorea med det förträffliga i Kinas socialistiska ekonomiska modell ”or possibly Vietnam’s”. Från kinesisk sida skulle detta enligt Weissmann vara: “an attempt to develop a feeling of shared identity and interests with its neighbors, thereby making it North Korea’s own interest to change and engage in the region”.¹⁰⁰ Detta skulle således syfta till att integrera Nordkorea som en del av den regionala ekonomin. Ser man detta som förlängningen på ett *återskapat* Nordkorea torde det vara direkt jämförbart med hur EU enligt Hyde-Price tillämpar *milieu shaping* på vissa länder i Europa.

⁹⁷ Huldt 2007, s. 254

⁹⁸ Hellström, 2009, s. 22

⁹⁹ Rydqvist & Hellström, 2009, s. 32-33

¹⁰⁰ Weissmann, 2008, s. 168-174

Väljer man att benämna Kina *regional hegemon* finns det flera utmaningar behäftade med detta epitet. När en stat upplever sig svag i något avseende (politiskt, ekonomiskt, militärt) kommer den motverka att starkare stater utnyttjar detta. *Maktbalansen* återskapas då genom att de ingår allianser med andra stater. Som vi tidigare sett har Kina hitintills inte visat prov på att missbruka den regionala påverkan man besitter, men kan komma att tvingas göra detta för att såväl möta världssamfundets förväntningar som att tillgodose egna behov av stabilitet. Mycket talar för att Kina intill idag bedriver *milieu shaping* i någon mån. Men om man nu gör det med begränsad framgång indikerar realismens teorier att detta skulle kunna leda till ett ökat motstånd för förändring hos såväl Nordkorea som Burma. Även om Kina idag är Burmas i särklass viktigaste investerare och en viktig handelspartner har Burma också handelsutbyte med ett stort antal andra stater i regionen, främst ASEAN:s medlemsstater. Nordkoreas isolation ter sig dock något annorlunda, varför Burma idag framstår som det enda troliga alternativet till Kina som regionalt allierad. Ett enat Burma och Nordkorea skulle inte utgöra ett reellt hot mot Kina, likväl skulle det kunna rubba den regionala maktbalansen och utgöra hot mot såväl stater som ekonomiska intressen. Dessutom skulle Burma och Nordkorea tillsammans med flera andra stater i regionen kunna upprätta en regional maktbalans av *bipolär* karaktär i syfte att balansera Kina.¹⁰¹

Då Kim Jong Il senast besökte Kina och Hu Jintao under ett inofficiellt statsbesök i maj 2010 är det inte mycket som vittnar om nära förestående förändringar. Hu's ord om förhållandet mellan länderna får betraktas som en konsekvent bekräftelse på att samspelet mellan länderna bör fortsätta enligt tidigare:

The traditional friendship between China and the DPRK is the common treasures of the two governments, parties and peoples, and it is the historical responsibility of the two sides to push forward their friendship with the progress of the times and from generation to generation... [sic] China always handles, maintains and pushes forward the relations with the DPRK in a strategic and long-term perspective, and will make joint efforts with the DPRK to upgrade the relationship to benefit the two peoples and to contribute to lasting regional peace and common prosperity... [sic] Boosting Sino-DPRK cooperation helps the two countries promote their own socialist construction, and safeguard and develop the common interests as well as regional peace, stability and prosperity.¹⁰²

Hu fortsatte därefter talet med ett fempunktsprogram för framtida samarbeten. Punkterna bestod bland annat av att upprätthålla förbindelsen mellan länderna, förstärka den strategiska koordinationen, fördjupat ekonomiskt samarbete och handelsutbyte, utbytesprogram för kultur och studier. Den avslutande punkten riktar tydligt fokus på kärnfrågan:

To strengthen coordination in international and regional affairs to better serve regional peace and stability.¹⁰³

¹⁰¹ Walts, 1979, s. 106

Panda, 2010

¹⁰² http://english.gov.cn/2010-05/07/content_1601138.htm

¹⁰³ Ibid

Kim Jong Il bekräftade Hu's samtliga talpunkter och förslag på framtida samarbete, bland annat med orden:

The traditional DPRK-China friendship, established and cultivated by leaders of old generations of the two states, has stood tests of the times, and will not change due to the change of time and alteration of generations... [sic] With the joint efforts from the two sides, sound momentum of development has emerged in bilateral friendly exchanges and cooperation in various fields... [sic] With the principle of mutual benefit and win-win, the DPRK welcomes Chinese enterprises to invest in the country and will actively lift the level and quality of bilateral pragmatic cooperation... [sic] The DPRK Party and government always view and handle relations with China from a strategic and long-term point of view, and are determined to inherit and pass on the DPRK-China relations, which have seen continuous consolidation and development.¹⁰⁴

Retoriken till trots vittnar allt om att de båda staterna även framgent kommer att verka för ett ömsesidigt samarbete utan att inkräkta på suveränitet. Utifrån denna officiella hållning visar Kina hur man avser att balansera Nordkorea för att bibehålla *status quo*. För framtiden återstår då att utveckla Nordkoreas ekonomi och handel mot självförsörjning, forma nästa generation Kim – Kim Jong Un – och övertyga omvärlden om att detta är den optimala lösningen. Detta skulle då kunna beskrivas som *milieu shaping* vars *milieu goal* är ökat inflytande och minskat beroende under kontrollerad, långsiktig förändring.

Trots denna tillförsikt till framtiden utvecklar dock Kina avtal som kan tolkas som något banbrytande. 2008 lade Kina fram ett förslag där ASEAN:s 10 medlemsländer jämte Japan, Sydkorea och Kina skulle utveckla en förmåga att med försvarsmakterna i respektive land upprätthålla en katastrofberedskap. Även om behovet uppges vara på förekommen anledning av de jordbävningkatastrofer som på senare tid drabbat regionen skulle detta även kunna fungera som en försäkran mot en svält- eller flyktingkatastrof i exempelvis Nordkorea. Sedan 2008 har frågan om samarbetet fortskridit och idag ingår ytterligare fem nationer i arbetsgruppen för katastrofberedskap (Australien, Indien, Nya Zeeland, Ryssland och USA). Än mer anmärkningsvärt är att staternas försvarsministrar även kommit att tillföra *maritime security, military medicine, counter-terrorism* och *peacekeeping* operations till agendan.¹⁰⁵

Avseende Burma framstår såväl bilaterala band som engagemang genom institutioner som att Kina ser och påverkar utvecklingen i Burma utifrån egna långsiktiga målsättningar. Det finns inget som talar för att man framgent kommer att aktivt verka för ett regimskifte, men att man däremot försöker påverka militärregimen till att utveckla någon form av demokrati. Motståndsrörelser i Burma agerar drivmotor till såväl trafficking som narkotikahandel vilket skapar instabilitet och långsiktigt kan leda till ett inbördeskrig, som med största sannolikhet kommer att påverka angränsande stater.¹⁰⁶ Vidare kräver världssamfundet en lösning vad

¹⁰⁴ http://english.gov.cn/2010-05/07/content_1601138.htm

¹⁰⁵ http://www.gov.cn/misc/2008-06/12/content_1014646.htm

http://english.gov.cn/2008-06/11/content_1013834.htm

http://www.gov.cn/misc/2010-10/12/content_1720627.htm

¹⁰⁶ Taylor, 2009, s. 439

avser mänskliga rättigheter och demokratisering som långsiktigt måste lösas för att skapa stabilitet och nedtona uppfattningen om regionens problem.¹⁰⁷

Resultat aktuella utmaningar

Återkopplar vi den officiella bilden av förhållandet mellan Kina och Nordkorea med frågan om huruvida Kina försöker påverka nästa generation Kim så kan man dels konstatera att agerandet är konsekvent vad avser sin officiella självbild, men också agerandet över tiden. Det finns inget som tyder på att Kina demonstrerar sin *regionala makt*, men likväl besitter man makten att styra framtiden, vilket man också tycks göra, om än inom ramen för institutioner. Ekonomisk *interdependens* avskriver Weissmann och det finns inte heller något som motsäger, annat än som ett möjligt mål för framtiden.¹⁰⁸ Snarare bekräftar faktiskt handlande och Kinas bild av det bilaterala förhållandet åter kinesisk tålmodighet med ostörd *maktbalans* och ett Nordkorea som långsiktigt utvecklas, för att passa Kina, som målbild.

Framtida utmaningar

Som Hyde-Price antyder då han studerar maktbalans i Europa under de senaste 100 åren är det inte helt enkelt att varken regionalt eller globalt förutse vilken maktkonstellation som skapar bäst stabilitet - *maktbalans*. Hyde-Price menar dock att Europa står inför ett antal utmaningar som måste hanteras för att inte en regression till den obalanserade multipolariteten, som tidigare ödelagt Europa, skall uppstå. En av de farhågor som presenteras är Tyskland som en växande centralmakt. Bortser man från EU:s särställning i Europa går situationen mycket väl att applicera på Asien. Väl medvetna om problematiken avvisar Kina bestämt de stormaktsambitioner många hävdar att Kina har och denna bild försöker Kina att befästa genom en större öppenhet i sin säkerhets- och utrikespolitik. Kinas vitbok är tydlig med att nedtona de yttre hoten, förklara sina höga försvarskostnader genom att påvisa behovet av ett återtagande relativt andra nationer och avslutningsvis att skydda ”kinesiska intressen”. Det råder alltså harmoni i vad Kina presenterar som sin officiella ståndpunkt, men två typer av trendbrott vittnar tydligt om att vi i framtiden kan förvänta oss en större direkt påverkan från kinesiskt sida. Analysen påvisar att det skapats ett behov av och en förväntan på ett ökat kinesiskt agerande genom indirekt makt som man besitter genom institutioner såsom ASEAN och sexpartssamtal. Men Kina har genom kärnvapenfrågan också visat en benägenhet att medels direkt makt värna kinesiska intressen.¹⁰⁹

I fallet Nordkoreas kärnvapenprogram finns det ett facit på hur Kina agerat intill dags dato. Vad som stått i Kinas makt respektive vilja att styra är inte helt klart, men ett rimligt antagande är att Kina missbedömt Nordkoreas intentioner, även om uppsatsen också presenterat ett Kina som genom passivitet skapat förutsättningar för att fullfölja utvecklingen av kärnvapen. Samtidigt förväntas Kina alltmer villkora avvikande beteenden hos stater, vilket framgent skulle kunna visa ett Kina med större benägenhet till olika sorters interventioner i sitt närområde. Trots Tatmadaws huvudfokus på upprorsmotverkan, vilket väl möter kinesiska intressen, finns det tecken på att Burma med support från Nordkorea sonderar möjligheterna att utveckla kärnvapen, något som även USA uttryckt sin oro över.¹¹⁰ Även om detta förutspås att inom en överskådlig framtid vara omöjligt för Burma är det ett delikat

¹⁰⁷ http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf

¹⁰⁸ Weissmann, 2008, s. 172-173

¹⁰⁹ Hyde-Price, 2007, s. 73-74

Bennet & Julie, 2009

¹¹⁰ Panda, 2010

problem för Kina att förhålla sig till. Å ena sidan bryter det mot FN:s sanktioner mot Nordkorea och riskerar att stärka banden mellan Nordkorea och Burma, vilket på sikt kan påverka maktbalansen i regionen, men också kinesiska intressen i Burma. Vidare skulle sanktioner och interventioner riktade mot Burma kunna resultera i försämrade villkor för handel, minskad tillväxt i angränsande provinser, en försämrad säkerhetspolitisk situation med risk för såväl mellanstatliga konflikter som en påverkan till följd av burmesiska inhemska problem. Väl medvetna om att världssamfundet med USA som främste företrädare förväntar sig ett kinesiskt agerande i denna fråga kommer detta aldrig tillåtas hända. Med största sannolikhet kommer Kina främst att påverka den Nordkoreanska viljan eller förmågan att understödja ytterligare ett kärnvapenprogram i regionen. Ytterligare skäl som talar för detta är att såväl intervention/-er av Burma som ett framskridande kärnvapenprogram skulle tvinga Indien att agera. Kina skulle förmodligen aldrig inleda sig i en situation där man tvingas att hantera Indiens stormaktsambitioner på flera platser i sitt direkta närområde. Avslutningsvis bör det dock inflikas att även om den bilaterala kontakten mellan Burma och Nordkorea är känd så är det främst källor med ett ursprung ur regionen som tycks betrakta problemet som relativt akut.¹¹¹

Med denna och tidigare beskrivningar av relationen till Burma presenterad kan man utifrån *lika utfall-designen* skönja ett antal orsaker till varför Kina tycks särbehandla Burma på bekostnad av egna eftergifter. Såväl ekonomisk tillväxt som maktbalans tycks stå hotade om inte Kina kan balansera Burma vilket tycks vara starkt bidragande till att förhållandet mellan Kina och Burma till del är uppbyggt på *interdependens*. Kina försöker uppenbarligen att knyta Burma närmare till sig, för att kontrollera landet i flera avseenden. Agerande liknar i så fall den *milieu shaping* EU utövade via östutvidgningen.¹¹²

Återvänder vi till *vitboken* bör man notera att Kina med kraft uttrycker de *anmärkningsvärda insatser* och framsteg landets samarbete med eller inom ASEAN +, East Asia Summit (EAS), South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) och slutligen *sexpartssamtalen* resulterat i. Vidare beskriver man hur sexpartssamtalen helt riktigt bidragit till ett mindre spänt Nordostasien. Dessutom förutspår Kina att dessa forum för samarbete även framgent kommer verka framgångsrikt. Även om inte FN nämns i detta sammanhang bör man nog inflika att Kina såsom permanent medlem av UNSC har en stor påverkan på den regionala säkerhetssituationen i Nordostasien.¹¹³ Men dels bör man nog fråga sig om inte den avdramatiserande beskrivningen av regionala spänningar har ett självuppfyllande syfte – Kina förlitar sig kanske dessutom på ett visst mått av *Rosenthaleffekt* hos de bångstyriga staterna i regionen? Vidare understryker man framgången med att genom *soft power* (utåt sett) förmå regionens stater att inordna sig under institutioners viljor, vilket tydligt talar emot *interventioner*.¹¹⁴ I detta stycke bör man således beakta att Wolfers beskriver att stater “may increase its prestige or its security by making sacrifices for the establishment and maintenance of international organizations” och inte minst när det gäller förhållanden till ASEAN finns det indikationer på att Kina tvingats till eftergifter. Därefter beskriver Wolfers att ovanstående mål inte tvunget är exklusiva utan att en stat faktiskt kan förvänta sig att dessa organisationer – institutioner – kommer att bidra till ökad stabilitet och välfärd genom just *milieu shaping*.¹¹⁵ Detta torde då påvisa att Kina i såväl fallet Burma som Nordkorea trots allt ägnar sig åt *milieu*

¹¹¹ Kleine-Ahlbarndt & Small, 2008
Panda, 2010

¹¹² Hyde-Price, 2007, s. 110f

¹¹³ http://www.gov.cn/english//official/2009-01/20/content_1210227_3.htm

¹¹⁴ Medeiros, 2009, s. 25f

¹¹⁵ Wolfers, 1962, s. 74-75

shaping, även om detta främst i det nordkoreanska fallet tycks ske med ett stort mått av tålmod. Kinas förmåga att blicka framåt kan dessutom styrkas av Gert Hofstedes studie av kulturella dimensioner (Cultural Dimensions), där just Kina innehar toppnotering vad avser långsiktighet – Long-term Orientation (LTO).¹¹⁶

Resultat framtidsanalys

Alltigenom hela analysen går ett konsekvent spår av indikatorerna att följa. Anmärkningsvärt är, även med hänsyn tagit till historiska händelser, att man inför framtiden kan skönja avvikelser. Kinas engagemang genom regionala institutioner är banbrytande, men finner med hjälp av indikatorerna rimliga förklaringar. Kinas till del förändrade förhållande till Nordkorea tycks successivt växa fram genom kärnvapenfrågan, men likväl så kan Kinas reaktioner retrospektivt ses som rationella och konsekventa utifrån modellen för analys. Förhållandet till Burma följer också en röd tråd, men här torde framtiden vara svår att förutse. De interdependenta band som råder mellan de båda länderna har potential att växa sig starkare och detta skulle i likhet med tidigare avkräva Kina obekväma val som man hitintills lyckats undvika relativt diplomatiskt. Samtidigt så är det kanske just detta som nu förebyggs i samförstånd mellan länderna då Burma genomför sin demokratiseringsprocess.

6. Slutsatser – syntes

Inledning

I detta kapitel presenteras inledningsvis en övergripande bild av problematiken som vuxit fram ur analysen. Därefter kommer de fyra centrala frågeställningarna att besvaras i varsitt underkapitel, där tidigare analys ligger till grund för argumentationen i sin helhet. Avslutningsvis kommer det sammanvägda resultatet att redovisas i ett underkapitel, där även resultatet av lika utfalls-designen presenteras.

De två fallen hanterade samlat inom ramen för en regional kontext

Bortsett val av medel framstår Kinas förhållande till angränsande stater som konsekvent och tydligt, även om det som tidigare konstaterats är olika och till synes situationsanpassat. Dessvärre uppträder omvärlden något ambivalent i sin uppfattning om vad en stat som Kina ska bemyndigas med för mandat, något som visar sig i förhållandet till såväl Burma som Nordkorea, om än på helt olika sätt. En alltför stor makt och påverkan på regionen skulle skapa den hegemoni alla räds, men likväl förväntas Kina balansera och vägleda Burma och Nordkorea. Det de flesta stater tycks stå enade bakom är att Kina, särskilt i fallet Nordkorea, bör betraktas som den enda allierade och därmed den enda aktör som kan axla en medlande mantel utan att framstå som ett direkt hot mot Pyongyang-regimen.

En återblick i tidigt 1990-tal och Nordkoreas tidiga ansatser att utveckla kärnvapen vittnar denna tid om ett Kina som ställer sig motvilligt till att med allierade officiellt driva Nordkorea till eftergifter. Kinas agerande då liknar till del det sätt med vilket man idag hanterar och försvarar Burma. Sammantaget vore det då inte orimligt att alla inblandade aktörer måste mogna i tanken att Kina skall agera på det sätt som omvärlden idag förväntar sig. Den tydliga vändningen står också att finna då Kina 2003 intensifierar sina påtryckningar mot Pyongyang-regimen, vilket talar för att de senaste åren har varit och är en ömsesidig strävan mot *maktbalans*. Denna problematik kommer även att belysas i slutet av detta kapitel.

¹¹⁶ http://www.geert-hofstede.com/hofstede_china.shtml

Skulle världssamfundet, mot all förmodan, framtinga ett mer resolut kinesiskt agerande visavi Burma kan man inte förvänta sig ett positivt gensvar med mindre krav än att detta inte skulle tillåtas att betraktas såsom en stormakts påverkan på en närliggande stat. Alla åtgärder som skulle riskera maktmässiga rockader eller riskera kinesisk ekonomisk tillväxt och utveckling torde utifrån ett tidigare konsekvent kinesiskt agerande gå att utesluta.

På vilka sätt formuleras kinesiska intressen regionalt?

Under *Kinesiska intressen* ser vi hur *vitboken* tydligt redovisar hur Kina ser på sin egen situation och den omvärld de har att förhålla sig till. Å ena sidan beskriver Kina världen som *multipolär* och talar om ekonomiskt samarbete samt *interdependens* enligt termer som känns igen från teoribildningar för liberalism. Vidare visualiserar man de faktorer som utgör hot mot säkerheten, men ser också dessa som den enande kraften för att under en överskådlig framtid med framgång samarbeta för världsomfattande säkerhet.

I det nästkommande stycket av *vitboken* övergår man till att redovisa hot mot den globala säkerheten och nu enkom i termer som finner sitt ursprung i realpolitik, som exempelvis *hegemoni* och *maktpolitik*. Det är alltså utifrån liberalism Kina beskriver idealbilden och målbilden för sin säkerhetssituation, men utan att på något sätt dölja det så är det med undertoner av *realism* som Kina beskriver medlen för att uppnå sina mål. Förutom att Kina beskriver sina interna säkerhetshot explicit går det inte utläsa någon större skillnad i synen på global och regional säkerhet. Men även om Kina i *vitboken* avslutar sin beskrivning av säkerhetssituationen med orden: "China will never seek hegemony or engage in military expansion now or in the future, no matter how developed it becomes" och beskriver sin strävan mot den eviga freden som en multinationell symbios, utvisar analysen i denna uppsats en annan bild.¹¹⁷ Ingenting talar dessutom emot att de övergripande regionala målen i form av en *säker och stabil region* delas med övriga länder i regionen och att de formulerats i samråd med andra stater och då inte sällan genom institutioner. Men kinesiska budskap innehåller också en underton av *maktpolitik* där man tydligt signalerar att Kina kommer att vidta åtgärder mot den som äventyrar kinesiska intressen. Sammantaget framstår då Kina som den regionala hegemonen som försöker att legitimera sitt agerande genom att påvisa att egen säkerhet är allas säkerhet och därmed ett rationellt, regionalt sätt att gemensamt hantera olika *säkerhetskomplex*.

Även om det övergripande syftet med *vitboken* bör vara att genom öppenhet bidra till avspänning tycks Kina även nyttja skriften för andra syften. Den sammanvägda bilden av analysen vittnar om att det är genom *vitbok* man tydligt åskådliggör nationella mål och att de stater som inte har för avsikt att utmana Kina bör värna i *vitboken* presenterade intressen. Är tolkningen riktig påvisar detta dessutom att Kina generellt tillämpar *regional milieu shaping*.

Hur uttrycks de kinesiska intressena visavi Burma och Nordkorea?

Den officiella kinesiska bilden rörande intressen gentemot dessa två länder är inte särskilt högupplöst. Men i fallet Burma finns det för Kina direkta ekonomiska intressen som såväl kortsiktigt som långsiktigt är viktiga att underhålla. Burmas medlemskap i ASEAN och statens geografiska placering möjliggör för Burma att söka andra handelspartners. Kina skulle i ett sådant scenario inte bara gå miste om ekonomiska fördelar och avskurna handelsvägar, man skulle dessutom riskera en minskad kontroll av sitt närområde och Tatmadaw. Vidare

¹¹⁷ http://www.gov.cn/english//official/2009-01/20/content_1210227_3.htm

skulle detta medföra en ökad risk för att Burmas interna oroligheter skulle överspridas till angränsande provinser i Kina.

Beträffande Nordkorea finner man inte samma primära drivkrafter som i fallet Burma. Den bilaterala situationen Kina-Nordkorea framstår dessutom som att det idag finns starkare incitament för att se ett oförändrat Nordkorea – i jämförelse med Burma, där en demokratiseringsprocess i Burma idag tycks vara viktig enkom för att Kina skall kunna leva upp till de förväntningar som världssamfundet uttrycker vad avser påverkan på regionen. Kinas direkta ekonomiska fördelar med det Nordkorea man idag försöker bibehålla goda kontakter med får anses vara obefintliga. Men från Nordkorea utgår ett antal potentiella destabiliserande hot mot kinesiska intressen vad avser en bibehållen säker och stabil region. Ett kollapsat Nordkorea skulle likväl som en eskalation i kärnvapenfrågan påverka regionen och därmed även Kina negativt. Ett ekonomiskt reformerat Nordkorea som successivt bryter sin isolering och integreras i den regionala ekonomin framstår därmed som en kinesisk strävan, vilket också understöds genom hela uppsatsens analys.

Skulle Kina även framgent visa sig kunna balansera Nordkorea genom bilateral samverkan samt sexpartssamtal och därmed lyckas att skapa ett stabilare Nordkorea skulle även detta resultera i ökat globalt anseende för Kina, men förmodligen också en regional acceptans för oförändrade nationella gränser. För Kina skulle det sannolikt också innebära en långsiktigt reducerad risk för ett förstärkt *säkerhetsdilemma* med Japan, Sydkorea och USA som huvudaktörer.

I vilken mån utövar Kina milieu shaping i sitt närområde visavi Burma respektive Nordkorea?

Inledningsvis visar denna uppsats relativt tydligt att Kina idag hanterar Burma och Nordkorea på olika sätt, även om detta sällan uttrycks explicit. Men frångår man uppsatsens tidsmässiga avgränsning framgår det att denna särskiljning tycks ha initierats av kärnvapenproblematiken. Indikatorer för *milieu shaping* antyder dock att det är fortfarande detta som sker i fallet Burma, men att det samtidigt än mer liknar ett *säkerhetskomplex* där Kina medvetet ger avkall på egna behov, då inte minst genom institutionalisering. Att det bilaterala förhållandet till fullo skulle bygga på *interdependens* finns det dock inte mycket som tyder på. Det är företrädesvis Kina som med piska och morot sätter villkoren, medan dess samarbeten inom ramen för exempelvis ASEAN är ett sätt att hantera den *anarkiska världsordningen* och *maktbalansen*, men också att i egenskap av regional *hegemoni* utöva makt. Det tycks dock finnas direkta vinster med *milieu shaping* i fallet Burma och påverkan liknar i stort den Hyde-Price vittnar om i Europa.

Även i fallet Nordkorea finns det starka indikatorer på att Kina i detta fall mer renodlat ägnar sig åt *milieu shaping*, men då man studerar kärnvapenproblematiken specifikt framkommer bevis för att Kina snarare tangerar till att använda sig av *possession goals*. Utifrån detta faktum kan man heller inte utesluta att även den tysta diplomatin mellan Kina-Nordkorea präglas av en mer renodlad maktpolitik. Men även om det flaggas för en förestående kinesisk intervention av Nordkorea utvisar analysen att detta ur ett kinesiskt perspektiv trots allt får ses som en föga trolig och sista utväg. Situationen framstår som att Nordkoreas självvalda isolering delvis understödjer kinesisk *milieu shaping* då Kina tack vare isoleringen tycks ha monopol på den direkta påverkan på Pyongyang-regimen. Det bör nog tilläggas att Kinas framgång med att påverka Nordkoreas utveckling över tiden har varierat, men att allt ändå talar för att det är på detta sätt man tålmodigt kommer att fortsätta förhålla sig till Nordkorea. Just tålmodighet och långsiktighet är något som återkommit i analysen och tycks vara

kännetecknande för Kinas påverkan. Härvid bör det återigen tilläggas att Kina uppenbarligen är beredda att medels maktpolitik hantera såväl kollaps som andra säkerhetshotande situationer. Sammantaget kan vi därmed påvisa förekomsten av *milieu shaping*, men främst med indirekta vinster (som väl överensstämmer med det klassiska sättet att betrakta *milieu shaping*), med en längre tidshorisont och med nödvändiga inslag av en tydlig maktpolitik då detta behövs. Tillämpningen kontrasterar således inte bara i fallet Burma utan också från den modell med vilken Hyde-Price beskriver EU:s påverkan på sina medlemsstater och sitt närområde. Detta innebär således även att Kina i motsats till EU inte utvecklat en generell grannskapspolicy utan istället väljer modellen att situationsanpassa sitt förhållande och sin påverkan på angränsande stater.

Hur kan ett realistiskt perspektiv förklara Kinas syn på regional säkerhet i sitt närområde?

Svaret till övriga forskningsfrågor har till del redan bidragit till att besvara denna fråga. Att Kina förnekar sina stormaktsambitioner och sin ställning som regional *hegemoni* finner sin främsta naturliga förklaring i att Kina inte vill skapa ett *säkerhetsdilemma*, eller ens uppmuntra strävan efter *hegemonisk balans*. En uttalad kinesisk stormakt skulle med största sannolikhet rubba *maktbalansen* och skapa institutioner, allianser och forum där Kina i vissa fall skulle riskera att exkluderas. Den kinesiska tilltron till realpolitikens mekanismer upplevs alltigenom som mycket närvarande varför det inte tycks finnas behov av något mer djuplodande i denna fråga. Kina förhåller sig till den *anarkiska världsordningen* där man tydligt ser spår av hur *enheter* – stater – styrs i strävan till att skapa en för Kina önskvärd *struktur* – en inbördes relation mellan staterna med en i detta fall känd, men likväl outtalad, hierarki.

I grunden värnar Kina tydligt den suveräna statens möjlighet att lösa interna angelägenheter enligt egen smak och tycke, men detta gäller endast intill dess att Kinas eller regionens säkerhet hotas. Vitboken beskriver en kinesisk försvarsmakt som inte bara genomgår en kvalitativ reform utan som nu även dimensioneras mot att möta alla traditionella och nytillkomna hot som Kina kan tänkas ställas emot. I motsats till vad Kina själva hävdar styr de därmed sitt närområde i egenskap av regional hegemon. Detta motsägs knappast av det faktum att situationen medger ett stort handlingsutrymme för närliggande stater. Genom att tydligt beskriva regionens vägval ägnar man sig åt långsiktig *milieu shaping*, där även stater som Burma och Nordkorea ingår. Institutionaliseringsen skapar ingen överstatlighet utan hjälper hegemonen att diktera villkoren. Det som då framstår som eftergifter kan i många fall avfärdas såsom för Kina *second-order concerns* eller ett sätt att spela ett spel som inte ger upphov till ett *säkerhetsdilemma*.

Resultat av jämförelsen Burma-Nordkorea

Vid två tillfällen i analysen beskrivs situationer som tydligt går att utvärdera utifrån *lika utfalls-design*. Dessa två är kärnvapenfrågan respektive förekomsten av interdependens mellan Kina och Burma. I båda fallen kan man tydligt särskilja sättet på vilket Kina förhåller sig till de båda staterna i den jämförande fallstudien.

I kapitlet *Nordkoreas kärnvapen* kan vi tydligt följa ett Kina som helt i enlighet med sedvanlig utrikes- och säkerhetspolitik ställer sig avvaktande till problemet, men som i händelse av hot mot regional säkerhet och stabilitet handlar aktivt i frågan. I kärnvapenfrågan får vi dessutom beskåda en upprepning av dessa *kausala mekanismer*. Då Kinas uppmaningar till Nordkorea inte hörsammas ser vi ett Kina som tydligt demonstrerar makt för att påvisa att

enough is enough. Trots att kärnvapenfrågan ännu inte kommit till någon slutlig lösning kan vi tydligt upptäcka hur Kina medvetet frångår ett annars bekant beteendemönster.

När det gäller de *interpendenta* banden mellan Kina och Burma kan vi urskilja en positiv särbehandling som rimligtvis har sin förklaring i vad Kina förväntar sig i motprestation och resultat. Burma utgör i grunden en regionalt destabiliserande faktor där Kina riskerar överspilling av burmesiska interna problem. Jämte världssamfundets krav på demokratisering, torde Kina betrakta situationen som att de tvingats till eftergifter (främst diplomatiska sådana). Kina vill dessutom säkerställa fortsatt handelsutbyte och regional utveckling, men mycket tyder också på att detta långsiktigt syftar till *milieu shaping*. Man bör dessutom beakta att en stat som Indien eller en institution som ASEAN, i händelse av större förändringar i förhållandet mellan Kina och Burma, mycket väl kan förändra *maktbalansen* och åstadkomma ett *regionalt säkerhetsdilemma*.

Sammantaget har *lika utfalls-designen* förstärkt bilden av ett Kina med en hög självmedvetenhet om vilka medel som långsiktigt leder mot säkerhet och stabilitet. Avvikelsen från kinesiskt normalförfarande initieras först då det föreligger en uppenbar risk för ett *säkerhetsdilemma* eller en konflikt. *Milieu shaping* tillämpas, även om Kina i kontrast till Tyskland och EU inte tycks vara beredda att använda sin ekonomiska makt i någon större utsträckning. Mot den jämförande fallstudien kan vi dock se en avsevärd skillnad mellan hur de båda länderna hanteras. Denna bild beskriver ett Kina som är observant på de respektive staternas egenart och som tydligt utvärderat vilka kinesiska intressen som bör värnas. Således styr Kina de bilaterala kontakterna situationsanpassat, väl avvägt för att möta såväl behov av säkerhet som utveckling och ekonomisk tillväxt.

7. Eventuell framtida forskning

Ett framtidsscenario som ur denna uppsats fallit fram som en bonusprodukt är huruvida Kina ser som enda tänkbara lösning att konservera dagens Nordkorea och dess militärdynasti på obestämd framtid. Det vore utifrån denna hypotes intressant att studera under vilka omständigheter detta skulle kunna vara möjligt och hur resten av Ostasien och omvärlden skulle förhålla sig till en sådan utveckling. Det får exempelvis förutsättas att en uppenbar utveckling mot en fortsatt nordkoreansk isolering skulle motarbetas eller åtminstone strikt villkoras av såväl Sydkorea, Japan som USA.

8. Sammanfattning

Denna uppsats har studerat Kinas sätt att hantera för staten säkerhetshotande utmaningar på regional nivå. Utifrån realistiska teoribildningar har studien visat hur Kina strävar efter att påverka och utforma sitt närområde så att detta bidrar till att uppnå kinesiska målsättningar för säkerhet och stabilitet. Studien utvisar också att det är utifrån denna grundsyn – *milieu shaping* – som även förhållandet till staterna Burma och Nordkorea kan förklaras. De olika staternas egenart har dock resulterat i en viss diskrepans vad avser Kinas sätt och möjlighet att påverka staterna och vinsterna med detta. Trots de till synes starka influenserna av *realism* – *realpolitik* – återfinns även *liberalistiska drag* i den kinesiskt valda politiken. Exempelvis har vi i uppsatsen sett hur Kina utifrån ett *realpolitiskt* perspektiv formulerar sina intressen, medan målen snarare beskrivs med termer som snarare återfinns inom teoribildningar för *liberalism*. Sist men inte minst bör det understrykas att den regionala utvecklingen under uppsatsens tidsrymd vittnar om ett Kina som med framgång varit starkt bidragande till att skapa stabilitet och minska risken för krig i sitt närområde.

9. Referenser

Offentligt material

<http://www.regeringen.se/sb/d/9564> (2011-02-08)

<http://www.regeringen.se/sb/d/2520/a/13747> (2011-02-14)

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/11699/a/121302> (2011-02-14)

http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/a1beb6741766ad48747a28c1d5778543/Burma.pdf (2011-02-14)

<http://www.ne.se/burma/1065715>

<http://www.un.org/News/Press/docs/2007/sc8939.doc.htm> (2011-02-14) Hofstede, Gert, "Cultural Dimensions", http://www.geert-hofstede.com/hofstede_china.shtml (2011-03-23)

The People's Republic of China officiell webportal: <http://english.gov.cn/index.htm> (2011-03-01)

Litteratur

Bennett, Andrew & Julie, Cory S, "The U.S., China, and Preparing for North Korea's Demise", 2011, http://csis.org/files/publication/110131_Preparing_for_NK_Demise.pdf (2011-02-09)

Buzan, Barry & Wæver, Ole, *Regions and powers: the structure of international security*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003

Esaiasson, Peter, *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 1/2 uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2002/2005

Engelbrekt, Kjell, "Östra Centraleuropa: Ett säkerhetskomplex?", Kungliga Krigsvetenskapsakademiens tidskrift, 4/1998

Fairbank, John King & Goldman, Merle, *China: a new history, 2., enlarged ed.*, Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, MA, 2006

Glaser, Bonnie S, "China-North Korea Relations", 2008, <http://csis.org/publication/china%E2%80%93north-korea-relations> (2011-02-09)

Guo, Xiaolin & Alvin, Johan, *Engaging with the Issue of Myanmar: A New Perspective*, Institute for Security and Development Policy, Nacka, 2007

Hagström, Linus, Turesson, Christian, "Among threats and a "perfect excuse": understanding change in Japanese foreign security policy", *The Korean Journal of Defense Analysis*, 3/2009 (Vol 21), KIDA, 2009

Hak, Yin Li & Yongnian, Zheng, "Re-interpreting China's Non-intervention Policy towards Myanmar: leverage, interests and intervention", *Journal of contemporary China*, September 2009

- Hellström, Jerker, ”Kinas utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik i ett 10–20-årsperspektiv”, FOI-R – 2844-SE, 2009
- Hyde-Price, Adrian, *European security in the twenty-first century: the challenge of multipolarity*, Routledge, London, 2007
- Huldt, Bo, *China rising: reactions, assessments, and strategic consequences*, SNDC, Stockholm, 2008
Internationella Studier 2009 (01): Utrikespolitisk Institutet, Stockholm, 2009
- Kang, David C, “An Historical Perspective on the China-North Korea border”, 2009, http://csis.org/files/publication/110207_Historical_Perspective_on_China-North%20Korea_Border.pdf (2011-02-09)
- Kleine-Albrandh, Stephanie & Small, Andrew, *China's New Dictatorship Diplomacy*, Foreign Affairs, Vol. 87, Jan/Feb 2008
- Larsson, Johan, ”Ett permanent landmärke på den 38:e breddgraden : en studie av Armistice Agreements uppkomst”, Försvarshögskolan, Stockholm, 2009
- Lintner, Bertil, *Burma in revolt: opium and insurgency since 1948*, Westview Press, Boulder, Colo., 1994
- Medeiros, Evan S, “CHINA’S INTERNATIONAL BEHAVIOR – Activism, Opportunism, and Diversification”, RAND Corporation, 2009
- Myint, Maung, *The International Response to the Democracy Movement in Burma since 1962*, Centre for Pacific Asia Studies, Stockholms Universitet, Stockholm, 2001
- Myoe, Maung Aung, *Building the Tatmadaw – Myanmar Armed Forces Since 1948*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 2009
- Nye, Joseph S., *Soft power: the means to success in world politics*, Public Affairs, New York, N.Y., 2004
- Panda, Rajaram, “A China-North Korea-Myanmaramity ”Axis” in making”, Institute for Defence Studies and Analyses, 2010
- Park, Han S., *North Korea: the politics of unconventional wisdom*, Lynne Rienner, Boulder, Colorado, 2002
- Rydqvist, John & Hellström, Jerker, ”Strategisk utblick 2009. Säkerhetspolitisk fördränning?” FOI-R–2745-SE
- Taylor, Robert H, *The State in MYANMAR*, HURST, London, 2009
- Shee, Poon Kim – Ritsumeikan, “Annual Review of International Studies”, 2002 - [ritsumei.ac.jp http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/ir/college/bulletin/e-vol11/1-3shee.pdf](http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/ir/college/bulletin/e-vol11/1-3shee.pdf) (2011-02-15)
- Skinner, Quentin, *Visions of politics. Vol. 1, Regarding method*, Cambridge University Press, 2002
- Snyder, Scott, “Post-Olympic Hangover: New Backdrop for Relations”, 2008, http://csis.org/files/media/isis/pubs/0803qchina_korea.pdf (2011-02-09)

Stridsman, Jacob, *Sverige och Koreakriget: en studie av Sveriges hållning till Koreakonflikten 1947-1953*, Umeå Universitet, Umeå, 2008

Svensk-Koreanska Föreningen. *Kamrat KIM IL SUNG's REVOLUTIONÄRA VERKSAMHET – KORT HISTORIK*, Stockholm, 2009

Wallensten, Peter, Staibano, Carina & Eriksson, Mikael, "Routes to Democracy in Burma/Myanmar", Uppsala, 2004

Waltz, Kenneth N, *Theory of International Politics*, McGraw-Hill Inc. New York, 1979

Wæwer, O, Buzan, B, Kelstrup, M, Lemaitre, P. *Identity, Migration and New Security Agenda in Europe*, Pinter, London, 1993

Weissmann, Mikael, *Understanding the East Asian peace: informal and formal conflict prevention and peacebuilding in the Taiwan strait, the Korean peninsula, and the South China Sea 1990-2008*, Peace and Development Research, School of Global Studies, University of Gothenburg, Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2009, Gothenburg, 2009

Williams, Michael C., *The realist tradition and the limits of international relations*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005

Wolfers, Arnold, *Discord and Collaboration*, The John Hopkins Press, Baltimore, 1962